

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

_____ Олег ШЕРЕМЕТ

(підпис)

(ім'я та прізвище)

«__» _____ 2023 р.

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____ Лада ШІРІНЯН

(підпис)

(ім'я та прізвище)

«__» _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності _____ 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» _____

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування

на тему: Оцінка ділової активності підприємства та напрями її підвищення

Виконала: здобувач 5 курсу, групи ЗФІ-5-4

_____ Шевчик Світлана Іванівна

(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Керівник: Климаш Наталія Іванівна

(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Рецензент Ольга Михайленко

(ім'я та прізвище)

(підпис)

Я, як здобувачка Національного університету харчових технологій, розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я, не надавала і не одержувала недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувачка _____ Шевчик С.І.

(підпис)

Київ – 2023р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра фінансів

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр і назва)

Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів

/Лада ШІРІНЯН/

« » 20 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Шевчик Світлана Іванівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Оцінка ділової активності підприємства та напрями її підвищення

керівник проекту (роботи) Климаш Н.І. к.е.н., доцент кафедри,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «30» вересня 2022 р. № 587-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 01 лютого 2023 р.

3. Вихідні дані до роботи підручники, навчальні посібники, монографії, періодичне видання, статті, звітність дослідиного підприємства, статті наукометричних баз, статистичні данні

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Розділ 1. Теоретичні основи оцінки ділової активності підприємства

Розділ 2. Оцінка ділової активності ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод»

Розділ 3. Напрями підвищення ділової активності

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

табл. 1 . Підхід до трактування поняття ділової активності у широкому і вузькому

сенсі, табл. 2. Основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства

ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод», табл. 3. Аналіз ліквідності

балансу ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» за 2019-2021 рр., тис. грн,

табл. 4. Аналіз ліквідності ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод», табл. 5.

Аналіз фінансової стійкості ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод», табл.

6. Показники для аналізу ділової активності ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод», табл. 7. Аналіз ділової активності ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод», табл. 8. Аналіз тривалості операційного і фінансового циклів ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод», табл. 9. Управлінські заходи, спрямовані на самостійне повернення дебіторської заборгованості підприємством, табл. 10. Групування кредиторської заборгованості ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод», тис грн.

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Толстенко О. Ю.		
II	Толстенко О. Ю.		
III	Толстенко О. Ю.		

7. Дата видачі завдання 30 вересня 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми, написання заяви і узгодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	до 30.09.2022	
2	Робота над 1-м розділом та перевірка керівником	до 09.11.2022	
3	Робота над 2-м розділом та перевірка керівником	до 30.11.2022	
4	Робота над 3-м розділом та перевірка керівником	до 21.12.2022	
5	Оформлення роботи і подання керівникові для проходження попереднього захисту	до 09.01.2023	
6	Попередній захист	16.01.2023	
7	Подання кваліфікаційної роботи з підтвердження керівника на перевірку академічного плагіату.	23.01.2023	
8	Доопрацювання кваліфікаційної роботи після попереднього захисту та перевірки на плагіат, узгодження змісту доповіді та презентації з керівником, отримання відзивів на роботу	30.01.2023	
9	Підпис остаточного варіанту роботи завідувачем кафедри	01.02.2023	

Здобувач

_____ (підпис)

Олійник І.І.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Толстенко О. Ю.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Шевчик С. І. «Оцінка ділової активності підприємства та напрями її підвищення»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа страхування. Національний університет харчових технологій, Київ, 2023.

Кваліфікаційна робота присвячена розв'язанню теоретичних, методичних та практичних проблем забезпечення та підвищення ділової активності підприємства.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми та сформульовано завдання дослідження.

У першому розділі розкрито сутність ділової активності підприємства, її класифікація, методика оцінки ділової активності підприємства та фактори впливу на ділову активність підприємства.

Другий розділ присвячено оцінці ділової активності ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» та оцінці фінансового стану загалом.

У третьому розділі обґрунтовано напрями підвищення ділової активності за рахунок оптимізації чистого доходу від реалізації продукції, покращення оборотності активів та пасивів підприємства.

Ключові слова: ділова активність підприємства, оборотність активів і пасивів, термін одного обороту активів і пасивів, фінансовий стан підприємства

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Сутність ділової активності підприємства.....	7
1.2. Методика здійснення оцінки ділової активності підприємства.....	12
1.3. Фактори впливу на ділову активність підприємства.....	21
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ПОЛОГІВСЬКИЙ ОЛІЙНОЕКСТРАКЦІЙНИЙ ЗАВОД».....	26
2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства.....	26
2.2. Оцінка фінансового стану підприємства.....	31
2.3. Оцінка ділової активності підприємства.....	39
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	51
3.1. Напрями підвищення ділової активності за рахунок оптимізації чистого доходу від реалізації продукції.....	51
3.2. Покращення стану ділової активності активів підприємства.....	60
3.3. Шляхи зміцнення ділової активності підприємства у частині пасивів...	64
ВИСНОВКИ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Питання ділової активності підприємства є важливим для забезпечення діяльності кожного підприємства та недопущення його банкрутства. Постійний контроль над фінансовим станом підприємства, в тому числі контроль за діловою активністю підприємства та розвитком сприяє ухваленню ефективних управлінських рішень, які повинні опиратися на реальні показники функціонування підприємства, особливо показники отриманих доходів та активів, власного капіталу і зобов'язань.

Стійкість та конкурентоздатність підприємств харчової промисловості залежать від рівня їхньої ділової активності, саме тому керівництво підприємства повинно оцінювати оборотність та терміни обороту фінансових ресурсів підприємств, їх використання та розміщення серед оборотних і необоротних активів, а також ураховувати побажання споживачів і виготовляти ту продукцію, яка користується попитом на ринку.

Питання ділової активності підприємств було розглянуто в працях багатьох економістів, таких як Буздиган М. О., Бурий С. А., Волохова М. П., Масюк Ю. В., Пугачова М. В. та ін. Питання оцінки ділової активності досліджували Воронко Р. М, Зиз Д. О., Єпіфанова І. Ю., Коляденко І.І., Кондратенко Н. О., Лучко М. Р., Приймак С.В., Соловей Н. В., Школьник І. О., Хома І.Б. та ін. Але, незважаючи на велику кількість наукових досліджень, питання оцінки ділової активності харчових підприємств й досі є відкритим питанням.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження – оцінка ділової активності підприємства та обґрунтування напрямів її підвищення. Для досягнення поставленої мети визначено наступні завдання дослідження:

- узагальнити сутність ділової активності підприємства;
- дослідити методику здійснення оцінки ділової активності підприємства з визначенням основних показників;
- узагальнити фактори впливу на ділову активність підприємства;
- визначити фінансово-економічну характеристику підприємства;

- провести оцінку фінансового стану підприємства;
- провести оцінку ділової активності підприємства;
- обґрунтувати напрями підвищення ділової активності за рахунок оптимізації чистого доходу від реалізації продукції;
- розробити напрями покращення стану ділової активності активів підприємства;
- розробити шляхи зміцнення ділової активності у частині пасивів.

Об'єктом дослідження є процес оцінювання ділової активності підприємств.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти оцінки та підвищення ділової активності підприємств.

Методи дослідження. У процесі дослідження застосовано загальнонаукові й спеціальні методи дослідження: логічного узагальнення – для визначення суті ділової активності підприємства та підходів до її оцінки; системного підходу – для визначення основних факторів впливу на ділову активність підприємства та визначення шляхів підвищення ділової активності підприємства; історичний – для визначення етапів розвитку підприємства; економічного та фінансового аналізу – для оцінки фінансового стану підприємства та оцінки ділової активності підприємства. У кваліфікаційній роботі застосовано прийоми табличного і графічного відображення результатів.

Інформаційна база. У процесі підготовки кваліфікаційної роботи використовувалося чинне законодавство, підручники та посібники з фінансового аналізу, монографії з фінансового аналізу підприємства та ділової активності підприємства, наукові статті щодо ділової активності, фінансова звітність ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність ділової активності підприємства

Виникнення і розвиток поняття «ділова активність» зумовлене та практично виправдане, оскільки відображає сутність основних структурних змін в економіці, за яких гостро постає потреба порівняння розмірів вкладених (інвестованих) ресурсів з результатами їх використання, що визначає поточний та перспективний фінансовий стан підприємства.

Погляди на ділову активність підприємства та роль у розвитку підприємства зазнали якісних змін у процесі розвитку світового господарства та вітчизняної економіки, її розвитку на ринкових засадах та розвитку підприємництва. Останнє здійснюється в умовах ділових ризиків, які викликали необхідність корегування окремих аспектів діяльності [1]. Ділова активність є одним із найважливіших факторів, які характеризують бізнес-середовище і визначають ефективність діяльності підприємств [2, с. 88], але таке визначення більше характеризує ділову активність на макроекономічному рівні.

Питанням ділової активності приділяється вченими значна увага, однак недостатньо з'ясованим залишається її сутності. Монографічні дослідження ділової активності проведені такими вченими: Бурий С. А., Волохова М. П., Пугачова М. В., Кащена Н. Б. [3-6]. Існує декілька підходів до розкриття сутності поняття «ділова активність»: соціологічний підхід, широкому і вузькому сенсі та фінансовому аспекті. Так вважають Масюк Ю. В., Качур В. С [1].

Соціологічний підхід до трактування поняття ділової активності полягає у тому, що вона визначається як сукупність певних управлінських дій, що сприяють економічному росту підприємства на основі погодженого розвитку її складових у гармонії із зовнішнім середовищем. На думку Т. П. Куриленка, «ділову активність підприємства можна визначити як мотивований на макро- та мікрорівні процес

управління ефективністю господарської діяльності суб'єктів економічних відносин, спрямований на забезпечення його розвитку, збільшення трудової зайнятості й ефективне використання всіх видів ресурсів з метою досягнення ринкової конкурентоспроможності й формування сучасного інноваційно-інвестиційного потенціалу суб'єктів ринкових відносин і національної економіки в цілому» [7].

Деякі автори застосовують підхід до трактування поняття ділової активності у широкому і вузькому сенсі. Такі підходи показані у табл. 1.1.

Таблиця 1.1.

Підхід до трактування поняття ділової активності у широкому і вузькому сенсі

Автор	Підхід до трактування поняття ділової активності у широкому сенсі	Підхід до трактування поняття ділової активності у вузькому сенсі	Посилання
Соловей Н.В., Гудима В.Ю.	всі можливості підприємства, спрямовані на підвищення його конкурентоспроможності та загального стану на ринку товарів, праці та капіталу.	при аналізі діяльності підприємства, господарська діяльність характеризує її виробничу та комерційну діяльність	[8, с. 247-248]
Польова Т.В.	комплекс зусиль щодо просування підприємства на всіх ринках капіталу, продукції, праці	виробнича та поточна комерційна діяльність підприємств	[9, с. 404].
Масюк Ю. В., Качур В. С.	весь спектр зусиль підприємства, спрямованих на просування на ринках продукції, праці, капіталу	-	[1]

Так, підхід до трактування поняття ділової активності у широкому сенсі визначає її сутність як комплекс зусиль (заходів, дій) щодо просування підприємства на всіх ринках капіталу, ринку продукції, ринку праці і спрямовані ці зусилля на підвищення конкурентоспроможності підприємства. Продовженням трактування поняття ділової активності у широкому сенсі є трактування як комплексної категорії.

На думку Воронко Р. М., Воронко О. С., «ділова активність підприємства є комплексною категорією, спрямованою на забезпечення раціонального використання ресурсів і рентабельної господарської діяльності» [10, с. 68] або

«ділова активність є комплексною категорією, яка виражається через систему взаємопов'язаних економічних показників із використанням для її оцінки визначеної сукупності кількісних та якісних критеріїв» [10, с. 65].

Буздиган М. вказує, що «ділова активність – це комплексна різностороння, багатоаспектна характеристика підприємства, яка охоплює управлінський, фінансовий, виробничий, інноваційний, інвестиційний, маркетинговий та інші аспекти, визначає позицію суб'єкта господарювання та його місце на ринку» [11, с. 24].

Ділова активність – це комплексна характеристика підприємства, яка відображає активність його діяльності в напрямі мобілізації наявних ресурсів підприємства, що спрямована на забезпечення позитивної динаміки його розвитку і досягнення поставлених цілей у зовнішньоекономічному середовищі [12, с. 105]. Таке визначення обмежується зовнішньоекономічною діяльністю, проте ділову активність необхідно забезпечувати і на внутрішньому ринку.

Щодо ділової активності, вважає Дончак Л.Г., Ціхановська О.М, що під цією категорією слід розуміти «складну характеристику бізнес-середовища підприємства, яка зумовлює його платоспроможність, фінансову стійкість та стабільність, а також визначає стан підприємства на ринку, забезпеченість і ефективність використання усіх видів ресурсів та результати господарювання» [13, с. 251].

Підхід до трактування поняття ділової активності у вузькому сенсі визначає її сутність як комплекс зусиль (заходів, дій) щодо виробничої та поточної комерційної діяльності підприємства, тобто операційної діяльності підприємства. Водночас, обмеження ділової активності операційною діяльністю виключає інші види діяльності – інвестиційну та фінансову. Підприємству важко буде забезпечувати високий рівень ділової активності, якщо воно не впроваджує інвестиційні проекти та не залучає кошти у процесі фінансової діяльності.

У фінансовому аспекті ділова активність підприємства знаходить своє віддзеркалення насамперед у швидкості обігу його коштів, відображає ефективність роботи підприємства відносно величини авансованих ресурсів або відносно величини їх споживання в процесі виробництва [14, с. 85].

Школьник І. О., Боярко І. М., Дейнека О. В. та ін. вважають, що «ділова активність характеризує рівень ефективності використання виробничих і фінансових ресурсів, які впливають на фінансовий результат діяльності підприємства» [15, с. 66].

Продовженням дослідження сутності ділової активності є її класифікація, тобто поділ на види. Масюк Ю. В., Качур В. С. пропонують найбільш повну класифікацію видів ділової активності та виділяють десять класифікаційних ознак (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Класифікація видів ділової активності [1]

Класифікаційна ознака	Види ділової активності
За масштабом охоплення	у країні; у регіоні; у галузі; на підприємстві
За змістом оцінюваних об'єктів	фінансова; операційна; інвестиційна; інноваційна; ринкова; організаційно-управлінська
За стадіями життєвого циклу підприємства	на етапі створення; на етапі первісного здійснення діяльності; на етапі активного зростання; на етапі «зрілості»; на етапі «старіння»
За ступенем відношення до суб'єкта господарювання	внутрішня; зовнішня
За сферою діяльності	основного виду діяльності; інших видів діяльності
За часовим аспектом	ретроспективна; поточна; прогнозна
За горизонтами планування	тактична; стратегічна
За ступенем реальності	реальна; потенційна
За спрямованістю	інтегральна; локальна
За рівнем активності	достатній; задовільний; незадовільний

Виділяють три рівні ділової активності підприємства: високий (достатній); середній (задовільний); низький (незадовільний) [16, с. 252]. За кожен рівень відповідає конкретна фінансово-господарська ситуація та певний фінансовий стан:

– нормальна, що характеризується високою діловою активністю. Такий вид виробничо-господарської ситуації створюється за допомогою сприятливих умов для функціонування підприємства, та відбувається підвищення темпів зростання усіх фінансових показників;

– проблемна, яка характеризується середнім рівнем, або задовільна ділова активність. Даний вид ділової активності виникає за нестійкої динаміки показників та погіршення стану підприємства;

– кризова, її також називають низьким або незадовільним рівнем. Цей вид виникає за відсутності оперативного реагування на стратегічні питання, які потребують прийняття термінових рішень. Неправильність вирішення питань може призвести до банкрутства.

Ознаки ділової активності підприємства за науковою працею Буздиган М. зображені на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Ознаки ділової активності підприємства [11, с. 25]

Отже, найбільш повним є визначення Мелень О.В., Жадан Т.А., Афоніної Т.С. за яким ділову активність розуміємо як комплексну характеристику підприємства, яка відображає активність його діяльності в напрямі мобілізації наявних ресурсів підприємства, що спрямована на забезпечення позитивної динаміки його розвитку і досягнення поставлених цілей.

1.2. Методика здійснення оцінки ділової активності підприємства

Аналіз і оцінку ділової активності здійснюють у кількісному і якісному вимірах [1]. Оцінка ділової активності підприємства на якісному рівні отримується як результат порівняння діяльності даної компанії з однотипними підприємствами. Критеріями такої оцінки є:

- широта ринків збуту;
- наявність продукції або послуг на експорт;
- авторитет серед інших підприємств;
- міцність зв'язків з покупцями та постачальниками та ін. [8, с. 248].

Кількісні виміри оцінки ділової активності підприємства виражені динамікою показників виробничої, інвестиційної, фінансової діяльності підприємства, що характеризують зміну обсягів виробництва і реалізації продукції, витрат підприємства і швидкості оборотності його коштів. Кількісна оцінка ділової активності може здійснюватися за двома напрямками:

- ступінь виконання плану за основними показниками, що забезпечують задані темпи їх зростання;
- рівень ефективності використання ресурсів [15, с. 167].

Аналіз ділової активності підприємства у кількісному вимірі здійснюється шляхом розрахунку показників (коефіцієнтів) та параметрів «золотого правила економіки». На основі опрацювання підручників та навчальних посібників і наукових статей [8, с. 249; 15, с. 167, 170; 17, с. 92; 18, С. 167; 19, С. 45; 20, с. 108-111; 21, с. 232-240; 22 ,с. 38; 23, с. 161-162; 24, С. 179-187; 25, С. 94-96] складено табл. 1.3 та визначено, що найчастіше вчені використовують

- коефіцієнт загальної оборотності активів з показником періоду одного обороту активів,
- коефіцієнт оборотності оборотних активів з показником періоду одного обороту оборотних активів,
- коефіцієнт оборотності запасів з показником періоду одного обороту запасів,

- коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості з показником періоду одного обороту дебіторської заборгованості,
- коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості з показником періоду одного обороту кредиторської заборгованості,
- коефіцієнт оборотності власного капіталу та період окупності власного капіталу;
- коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача),
- тривалість операційного циклу,
- тривалість фінансового циклу.

Для зручності всі показники ділової активності поділемо групи: показники ділової активності за активами підприємства, показники ділової активності за пасивами підприємства, показники тривалості операційного і фінансового циклів підприємства.

Показники ділової активності за активами підприємства передбачають порівняння виручки від реалізації та вартості різних активів. Череп О.Г., Глушенко Ю.М. наводять зручний спосіб представлення суті та розрахунку показників ділової активності [19, с. 43].

Коефіцієнт оборотності активів відображає «швидкість обороту сукупного капіталу підприємства, тобто показує, скільки разів за аналізований період відбувається повний цикл виробництва й обіг, що приносить відповідний ефект у вигляді прибутку, або скільки грошових одиниць реалізованої продукції принесла кожна одиниця активів» [19, с. 43].

$$K_a = \frac{\text{Чиста виручка від реалізації}(p.2000\phi.2)}{\text{Середня вартість активів}((p.1300n + p.1300\phi.1)/2)} \quad (1.1)$$

Коефіцієнт оборотності виробничих запасів відображає число оборотів запасів і дозволяє виявити резерви зростання виробництва продукції. Зниження цього показника характеризує відносне зростання товарно-матеріальних запасів, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства [19, с. 43].

$$K_{\text{запаси}} = \frac{\text{Чиста \cdot виручка \cdot від \cdot реалізації (р.2000ф.2)}}{\text{Середня вартість \cdot запасів ((р.1100н + р.1100кф.1) / 2)}} \quad (1.2)$$

Коефіцієнт оборотності оборотних активів відображає число оборотів оборотних активів, тобто показує, скільки разів за аналізований період відбувається повний цикл обігу.

$$K_{\text{оборот}} = \frac{\text{Чиста \cdot виручка \cdot від \cdot реалізації (р.2000ф.2)}}{\text{Середня вартість \cdot оборотних активів ((р.1195н + р.1195кф.1) / 2)}} \quad (1.3)$$

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості відображає число оборотів дебіторської заборгованості, тобто показує інтенсивність інкасування дебіторської заборгованості. Для детального аналізу доцільно окремо визначати оборотність товарної дебіторської заборгованості (формула 1.4).

$$K_{\text{дебітор}} = \frac{\text{Чиста \cdot виручка \cdot від \cdot реалізації (р.2000ф.2)}}{\text{Середня вартість \cdot товарної \cdot дебіторської \cdot заборг ((р.1125н + р.1125кф.1) / 2)}} \quad (1.4)$$

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості відображає число оборотів кредиторської заборгованості, тобто показує інтенсивність інкасування кредиторської заборгованості та розрахунки з постачальниками, працівниками, учасниками тощо. Для детального аналізу доцільно окремо визначати оборотність товарної кредиторської заборгованості (формула 1.5).

$$K_{\text{кредитор}} = \frac{\text{Чиста \cdot виручка \cdot від \cdot реалізації (р.2000ф.2)}}{\text{Середня вартість \cdot товарної \cdot кредиторської \cdot заборг ((р.1615н + р.1615кф.1) / 2)}} \quad (1.5)$$

Коефіцієнт оборотності грошових коштів відображає число оборотів грошових коштів.

$$K_{\text{гроши}} = \frac{\text{Чиста \cdot виручка \cdot від \cdot реалізації (р.2000ф.2)}}{\text{Середня вартість \cdot грошей ((р.1160н + р.1160кф.1) / 2)}} \quad (1.6)$$

Фондовіддача – це своєрідний показники оборотності та ефективності використання основних засобів. Фондовіддача визначається як «відношення обсягу виробленої або реалізованої продукції до середньорічної вартості основних засобів за період» [24, с. 64].

$$\Phi = \frac{\text{Чиста} \cdot \text{виручка} \cdot \text{від} \cdot \text{реалізації}(p.2000ф.2)}{\text{Середня вартість} \cdot \text{основних} \cdot \text{засобів}((p.1010п + p.1010кф.1)/2)} \quad (1.7)$$

Фондовіддача показує скільки гривень доходу від реалізацій припадає на гривню залишкової вартості основних засобів. Зростання фондовіддачі є бажаним для підприємства та свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів.

Показники ділової активності за активами підприємства передбачають порівняння виручки від реалізації та вартості різних видів капіталу.

Коефіцієнт оберненості власного капіталу – відношення чистого доходу від реалізації до середньої за аналізований період величини власного капіталу. «Якщо даний показник є занадто великим порівняно з іншими показниками оборотності, це означає значне перевищення рівня продажів над вкладеним капіталом, що веде до зростання кредитних ресурсів і можливості досягнення тієї межі, коли власники можуть втрачати контроль над бізнесом» [24, с. 184].

$$K_{BK} = \frac{\text{Чиста} \cdot \text{виручка} \cdot \text{від} \cdot \text{реалізації}(p.2000ф.2)}{\text{Середня вартість} \cdot \text{власного} \cdot \text{капіталу} ((p.1495п + p.1495кф.1)/2)} \quad (1.8)$$

Коефіцієнт обертання робочого капіталу – відношення чистого доходу від реалізації до середньої за аналізований період величини робочого капіталу (різниця між оборотними активами та поточними зобов'язаннями).

Продуктивність праці – відношення виручки від реалізації продукції до середньої чисельності працівників.

$$ПП = \frac{\text{Чиста} \cdot \text{виручка} \cdot \text{від} \cdot \text{реалізації}(p.2000ф.2)}{\text{Середньостискова} \cdot \text{чисельність} \cdot \text{працівників}} \quad (1.9)$$

Період одного обороту за показниками активів і пасивів підприємства продовжує визначення показників оборотності та відображає кількість днів, протягом яких відбувається повний один оборот активів і пасивів підприємства. Розраховується за формулою:

$$T_o = \frac{T(365)}{K(K_a, K_{\text{запаси}}, K_{\text{оборот}}, K_{\text{дебітор}}, K_{\text{кредитор}}, K_{\text{грош}}, K_{\text{ВК}}, K_{\text{РК}})} \quad (1.10)$$

Скорочення періоду обороту активів та пасивів підприємства є позитивною ознакою його діяльності та свідчить про підвищення швидкості оборотності активів та пасивів в доходах підприємства.

Тривалість операційного та фінансового циклів продовжує показники оцінки ділової активності.

Операційний цикл ($O_{\text{ц}}$) розраховується як сума періоду обертання запасів (в цілому або окремо за кожною складовою, T_{o_3}) і періоду обертання дебіторської заборгованості ($T_{o_{\text{дз}}}$) та вказує на період часу, який починається від моменту надходження матеріалів на склад і завершується часом, що необхідний для погашення покупцями дебіторської заборгованості, що виникла в результаті здійснення продажів в кредит.

$$O_{\text{ц}} = T_{o_3} + T_{o_{\text{дз}}} \quad (1.11)$$

Зростання тривалості операційного циклу в динаміці є негативною ознакою, також «свідчить про погіршення ділової активності внаслідок уповільнення оборотності оборотних активів» [24, с. 187-188].

Фінансовий цикл – це розрив між терміном плати за своїми зобов'язаннями перед постачальниками і отриманням коштів від покупців (дебіторів) та характеризує той проміжок часу, протягом якого повний оберт здійснюють власні оборотні кошти [24, с. 188].

$$\Phi_{\text{ц}} = O_{\text{ц}} - T_{o_{\text{кз}}} \quad (1.12)$$

Тривалість фінансового циклу може набувати як позитивного, так від'ємного значення і дорівнювати нулю. Позитивне значення тривалості фінансового циклу означає зниження обсягів кредиторської заборгованості з одночасним зростанням дебіторської заборгованості, що призводить до виникненню потреби в додатковому фінансуванні для поповнення оборотних активів, оскільки підприємство вчасно розраховується за своїми зобов'язаннями, а його боржники прострочують свої виплати.

Від'ємне значення тривалості фінансового циклу є свідченням того, що «підприємство в середньому отримує від клієнтів гроші раніше, ніж здійснює платежі своїм кредиторам» [15, с. 171]. За від'ємного значення тривалості фінансового циклу підприємство вчасно отримує дебіторську заборгованість, але прострочує розрахунки за своїми зобов'язаннями.

Якщо тривалість фінансового циклу підприємства дорівнює нулю, то терміни надходження коштів від дебіторів підприємства співпадають з термінами розрахунки за своїми зобов'язаннями підприємством. На думку І. О. Школьник, І. М. Боярко, О. В. Дейнека та ін. така ситуація є прийнятною для забезпечення безперервного функціонування підприємства, однак, має певний недолік, пов'язаний із неможливістю накопичення грошових коштів.

Визначення рівня ділової активності підприємства прямо залежить від додержання золотого правила економіки підприємства – темп зростання прибутку повинен перевищувати темп зростання виручки від реалізації та вартості активів [26, с. 1086]. Підходів до визначення рівня ділової активності підприємства через додержання золотого правила економіки підприємства є декілька.

Соловей Н. В., Гудима В. Ю. пропонують дві нерівності для визначення золотого правила економіки підприємства. Якщо підприємство має стабільну фінансово-господарську діяльність, то темп зростання прибутку та виручки від реалізації повинні бути більше 100% та темпи зростання активів повинні бути менше 100%, така ситуація буде свідчити про високий рівень ділової активності підприємства. Причому темпи зростання чистого прибутку повинні зростати,

випереджаючи темпи зростання чистого доходу від реалізації, які повинні бути вищими або дорівнювати 100% [8, с. 248], а також які, відповідно, зростають швидше, ніж темпи зростання вартості активів, а саме:

$$T_n > T_{чд} > 100\% > T_a, \text{ або} \quad (1.13)$$

$$T_n > T_{чд} > T_a > 100\% \quad (1.14)$$

Формула 1.14 для золотого правила економіки підприємства користується більшим поширенням у прикладних дослідженнях [17; 22, с. 41].

За умови дотримання нерівності (1.13), Руденко Є.М. золоте правило розширюють за рахунок додаткового показника – темп зростання власного капіталу ($T_{вк}$) як проміжного показника між темпом зростання чистого доходу від реалізації продукції ($T_{чд}$) та темпом зростання активів (T_a). Зображення логіки «золотого правила економіки» зображено на рис. 1.2.

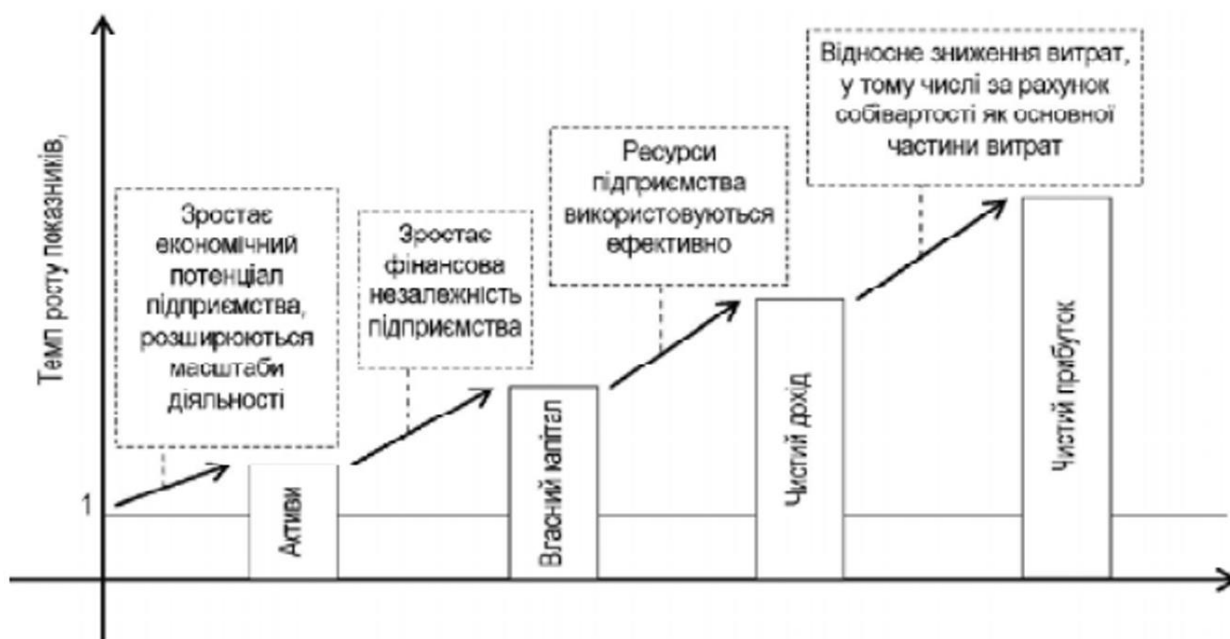

Рис. 1.2. Зображення логіки «золотого правила економіки» [27, с. 44]

Такий підхід з використанням темпу зростання власного капіталу використовує Кіндрацька Г. І., Кулиняк Ю. І. [28, с. 56].

$$T_n > T_{оп} > T_{вк} > T_a > 100\% \quad (1.15)$$

За умови дотримання нерівності (1.13) досягається оптимальна ефективність використання активів, але золоте правило розширюють за рахунок додаткового показника – темп зростання операційного прибутку ($T_{оп}$) як проміжного показника між чистим доходом від реалізації продукції ($T_{чд}$) та чистим прибутком (T_n) [25, с. 192]. Економічне зростання господарської діяльності може бути досягнуто як екстенсивним, так і інтенсивним шляхами. Інтенсивне економічне зростання свідчить про перевищення темпів зростання (росту) доходу від реалізації продукції проти темпу зростання (росту) капіталу (активів).

Перевищення темпів зростання чистого прибутку над темпами зростання доходу від реалізації продукції показує, що досягається ефективне використання активів. «Золоте правило економіки» можна модернізувати до такого вигляду:

$$T_n > T_{оп} > T_{чд} > T_a \quad (1.16)$$

Отже, золоте правило економіки підприємства стверджує, що темп зростання чистого прибутку має випереджати зростання чистого доходу від реалізації та зростання активів, і всі вони повинні бути більшими за 100%, саме це є гарантом високого рівня ділової активності.

1.3. Фактори впливу на ділову активність підприємства

Узагальнення підходів до класифікації факторів впливу на ділову активність підприємства запропоноване в табл. 1.4. Поділ факторів впливу на ділову активність на зовнішні і внутрішні запропонований вченими, праці яких ми аналізували попередньо. Такий поділ є поширеним, загальним і обґрунтований

середовищами діяльності, в яких працює підприємство та забезпечує свою ділову активність.

Таблиця 1.4

Класифікація факторів, що визначають ділову активність підприємства [2, с. 90]

Група факторів	Фактори, що визначають ділову активність підприємства
За середовищем, в якому перебуває підприємство	
Зовнішні фактори	Економічні
	Політико-правові
	Ринкові
	Технологічні
	Природо-кліматичні
	Соціально-демографічні
Внутрішні фактори	Інвестиційні
	Виробничі
	Менеджменту
	Фінансового характеру
	Маркетингові
	Інноваційні
За характером їхньої дії на ділову активність підприємств	
Інтенсивні	Якісні фактори
Екстенсивні	Кількісні фактори

Зовнішні фактори визначають можливості для функціонування підприємства і забезпечення його ділової активності класифікуються таким чином:

1) економічні фактори – фаза циклу економіки, рівень інфляції, цінове регулювання та регулювання галузі, грошово-кредитна політика НБУ, рівень доходів (середній рівень заробітної плати в регіоні, галузі) та купівельна спроможність населення, податкова політика та ін.;

2) політико-правові фактори – законодавча база діяльності підприємств, умови стандартизації продукції, рівень державного контролю і регулювання діяльності підприємств, рівень протекціонізму, політичний стан в країні, корупція та ін.;

3) ринкові фактори – наявність вільної конкуренції на ринку, економічні зв'язки з учасниками ринку, розміщення виробничих сил, наявність необхідних

виробничих ресурсів (сировина, матеріали, напівфабрикати, комплектуючі) та фінансових ресурсів, умови входу та виходу з ринку та ін.;

4) технологічні фактори – рівень техніки і технологій, розвиток НТП, схильність до впровадження інновацій, частка наукоємного виробництва і інноваційної продукції та ін.;

5) природно-кліматичні фактори – стан екології, природні умови в регіоні та державі, якість і кількість природних ресурсів та ін.;

б) соціально-демографічні фактори – соціально-демографічне середовище, суспільне ставлення до діяльності підприємств, наявність кваліфікованих кадрів та обслуговуючого персоналу, корпоративна відповідальність, профспілкова активність та ін.

Аналіз зовнішніх факторів впливу на ділову активність підприємства є необхідністю управління кожним підприємством, оскільки вплинути на ступінь та інтенсивність зовнішніх факторів підприємство не може, то його метою повинно бути розроблення різних варіантів реагування підприємства на зміни зовнішнього середовища.

Отже, серед основних факторів впливу зовнішнього середовища на підприємство важливу роль відіграють взаємодія з постачальниками та споживачами, оскільки саме вони впливають на обсяг реалізованої продукції; а також інші фактори, серед яких: особливості податкового законодавства, темп інфляції, загальна економічна ситуація та політична ситуація в країні тощо.

Внутрішні фактори впливу на ділову активність мають безпосередній вплив і характеризують особливості його діяльності:

1) виробничі фактори – організація виробничого процесу, виконання робіт чи надання послуг, сукупний виробничий та економічний потенціал підприємства, рівень спеціалізації чи виробничої диверсифікації,

2) фінансові фактори – розмір власного та позикового капіталу, рівень заборгованості перед кредиторами, комерційними банками, здатність швидко забезпечувати фінансування підприємства, тобто формувати достатній обсяг і

капіталу. Саме ці фактори більшою мірою впливають на визначення ділової активності підприємства,

3) управлінські фактори (фактори менеджменту) виявляються у правильній організації діяльності підприємства, що втілюється у прийнятті обґрунтованих і управлінських рішень,

4) маркетингові фактори – зацікавленість споживачів у придбанні товарів, робіт чи послуг, широта та диференціація асортименту продукції, якість продукції та її ринкова (конкурентна) позиція, ефективністю реклами та збуту продукції, можливість завоювання нових ринків реалізації,

5) інвестиційні фактори – ступінь ефективності використання власних чи залучених інвестиційних ресурсів, терміни окупності інвестиційних проєктів, внутрішня ставка окупності інвестиційних проєктів,

б) інноваційні фактори та інноваційна культура – схильність до впровадження нових технологій, технік чи інших інновацій у виробництво та реалізацію продукції, післяпродажне обслуговування, рівень оновлення обладнання та устаткування, науково-технічний потенціал працівників та ін.

Отже, серед основних факторів впливу внутрішнього середовища на ділову активність є управлінські фактори, які реалізуються через принципи діяльності та рівень якості фінансового менеджменту на підприємстві, ділова репутація, маркетингова стратегія, інноваційна культура, фінансові, інвестиційні та виробничі фактори.

За характером дії фактори впливу на ділову активність підприємства розділяють на інтенсивні та екстенсивні. Інтенсивні фактори виражають «якісні ознаки й особливості роботи підприємства та його навколишнього середовища. Це такі фактори, як імідж, репутація підприємства, його конкурентоспроможність, кваліфікація керівництва та співробітників, рівень впровадження нової техніки і технології виробництва, виконання робіт та надання послуг, характер використання ресурсів, якість продукції, інвестиційна привабливість, розширення номенклатури продукції, результативність податкової, грошово-кредитної,

збутової, рекламної політики, напрями розвитку компанії, продуктивність праці та ін». [2, с. 91].

Екстенсивні фактори виражають «кількісну визначеність ділової активності підприємства. До таких факторів можна віднести рівень інфляції, рівень цін, обсяг виготовленої продукції, розмір власного та позикового капіталу, кількість робітників, розмір авансованих ресурсів, вартість сировини та обладнання, величину активів підприємства, обсяг виручки від реалізації продукції, величину запасів, відсотки за кредитами та депозитами, вартість придбаних акцій та ін.» [2, с. 91].

Отже, фактори, що впливають на ділову активність підприємства доцільно, у першу чергу, класифікувати їх за ознакою середовища на внутрішні та зовнішні, за характером їхньої дії – на інтенсивні та екстенсивні.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ПОЛОГІВСЬКИЙ ОЛІЙНОЕКСТРАКЦІЙНИЙ ЗАВОД»

2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства

Підприємство є одним з найбільших у Європі з переробки олійних культур. Першу чергу заводу було здано в експлуатацію у грудні 1974 року. Підприємство являє собою єдиний комплекс цехів та допоміжних підрозділів з розвиненою інфраструктурою. На ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» вперше в Україні у 2004 році було впроваджено нову технологічну схему паралельної переробки двох олійних культур: соняшника та сої. Завдяки реконструкції обладнання та застосуванню нових технологій на окремих етапах переробки було збільшено продуктивність виробництва з 1080 до 2200 тонн соняшника на добу. Технологія захисту олій інертними газами з застосуванням азоту на різних етапах виробництва та зберігання забезпечує гарантовану якість показників протягом усього терміну реалізації. На підприємстві постійно проводяться заходи, метою яких є зниження витрат та підвищення ефективності виробництва, що, в свою чергу, приводить до зниження собівартості кінцевого продукту.

Так, у 2015 році, було розпочато впровадження проекту реконструкції котельні шляхом переведення її на альтернативне паливо лушпиння – соняшник, що привело до значного скорочення обсягів закупівлі природного газу. У травні 2020 року завершено 1-й етап нового будівництва за проектом «Реконструкція олійноекстракційного заводу продуктивністю 1800т/добу (за насінням соняшнику) на території ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» та введено чергу пускового комплексу в експлуатацію.

У 2021 році ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» стало першим підприємством переробної промисловості України, яке отримало сертифікат МС GMP+B4.

Стабільно стійкі позиції ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» на внутрішньому та міжнародних ринках досягаються завдяки високій якості продукції та конкурентним цінам на неї. Тому стратегія підприємства полягає у зміцненні лідируючого положення як виробника високоякісної, конкурентоспроможної продукції, що відповідає нормативним та законодавчим вимогам, а також очікуванням споживачів.

Відповідно до класифікації видів економічної діяльності в Україні, Підприємство здійснює такі види діяльності:

- виробництво олії та тваринних жирів (основний) (код КВЕД 10.41);
- діяльність посередників у торгівлі сільськогосподарською сировиною, живими тваринами, текстильною сировиною та напівфабрикатами (код КВЕД 46.11);
- оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин (Код КВЕД 46.21);
- оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами (Код КВЕД 46.33);
- роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами (Код КВЕД 47.11);
- складське господарство (Код КВЕД 62.10);
- надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна (Код КВЕД 68.20) [29].

ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» виробляє та реалізує таку продукцію (послуги):

- 1) олія соняшникова нерафінована, невиморожена ДСТУ 4492:2005 (вищий, 1 сорт, 2 сорт);
- 2) олія соняшникова рафінована, дезодорована, виморожена марки "П" ДСТУ 4492:2005;

3) олія соняшникова нерафінована, виморожена фасована у ПЕТ-тару ємністю 0,75 л, 0,9 л, 1 л, 1,8 л, 3 л, 5 л, 18 л. ДСТУ 4492:2005;

4) олія соняшникова рафінована, дезодорована, виморожена марки «П» фасована у ПЕТ-тару ємністю 0,75 л, 0,9 л, 1 л, 1,8 л, 3 л, 5 л, 18 л. ДСТУ 4492:2005;

5) олія соєва нерафінована ДСТУ 4534:2006 (вищий та 1 сорт);

6) концентрат фосфатидний соняшковий харчовий (СНХ-1, СНХ-2, СНХ-3) СОУ 15.4-37-212:2004;

7) концентрат фосфатидний соєвий харчовий (СХ-1, СХ-2, СХ-3) СОУ 15.4-37-212:2004;

8) шрот соняшковий негранульований та гранульований;

9) шрот соєвий негранульований та гранульований;

10) послуги з переробки насіння олійних культур на давальницьких умовах;

11) послуги з рафінації олії соняшкової на давальницьких умовах;

12) послуги з фасування олії соняшкової на давальницьких умовах..

Підприємство реалізує олію соняшкову фасовану як під власними торговельними марками «Славія» та «Смачна крапля», так «Private Label» для провідних торгових мереж і великих дистриб'юторських компаній. З метою максимального задоволення потреб споживача впроваджено у виробництво нові формати фасування олії: у 2019 році – в ПЕТ 1,8л з боковою ручкою, 5,0л; в 2020 році – в bag in box 10л, 18л, 20л, у 2021 році – в ПЕТ 10л, 1,5 л, 3 л (з верхньою ручкою), 4,3 л.

Основні ринки збуту продукції заводу – це Україна, а також окремі країни Європи (Кіпр, Польща, Туреччина, Білорусь), Азії (Об'єднані Арабські Емірати, Китай, Індія, Йорданія, Ізраїль, Судан, Ліван, Бахрейн, Оман), Африки (Лівія та ін.). Основні клієнти: «Oil Tec for Oils & Detergents, Kwalitiy Oil Refinery (P) LTD., Alami Commodities Sdn. Bhd., Aqaba Manufacturing and Refining Vegetable Oils Company, Celestial Ventures Sdn BHD, Mewah Oils & Fats PTE LTD, Abu Al Raghed, Манзаро Прайвет Лимитед, Louis Dreyfus Company Asia PTE. LTD, Fairlane Polska Sp. z o.o., Selecto Oil Group Sp. z o.o., Bitar International Sal Irimex

Group OU», Holland Agri, Agerona Sp. z o.o, Sinopharm International Hongkong Limited, Ahcof International Development CO., LTD Gemcorp Commodities Trading S.A., Jiusan Group Harbin Huikang Food Co., Ltd» [30].

Одним із головних ресурсів ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод», важливою складовою його дедалі зростаючого потенціалу, був і залишається висококваліфікований персонал. Завод являє собою єдиний комплекс основних виробничих цехів, допоміжних і обслуговуючих підрозділів, які забезпечують повний виробничий процес переробки насіння олійних культур: від приймання, зберігання та попередньої підготовки насіння до повного очищення олії та розфасування його у ПЕТ-пляшки.

Органами управління ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» є Загальні збори, Правління, Наглядова рада. На заводі виробничі процеси забезпечують виконання такі структурні підрозділи:

- лабораторія сировини (визначення якісних показників сировини, що надходить на підприємство та у період підготовки сировини для виробництва);
- елеватор насіння (сушіння, очищення та зберігання сировини);
- підготовчий цех, де відбувається видалення лушпиння, отримання олії методом пресування та первісне очищення олії;
- олійноекстракційний цех, де відбувається остаточне отримання олії із жмиху методом екстракції;
- цех рафінації олії, де отримана олія підлягає спеціальному очищенню;
- цех фасування олії
- олійно -бакове господарство;
- елеватор шроту;
- склад готової продукції [30].

Роботу основного виробництва заводу забезпечують допоміжні структурні підрозділи:

- електрослужба,
- цех залізничного транспорту,

- цех автомобільного транспорту,
- цех технічного обслуговування технологічного устаткування,
- локально - очисні споруди,
- служба контрольно-вимірювальних приладів і автоматики та інші [30].

ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» створило, придбало та має наступні дочірні підприємства:

1) ТОВ «Сонячне насіння плюс», код ЄДРПОУ 00688321, місцезнаходження: Україна, 01014, місто Київ, вулиця Петра Болбочана, будинок 4-А, прим. 1,

2) ТОВ «БИО-АГРО», код ЄГРПОУ 34472505, місцезнаходження: Україна, 70600, Запорізька область, Пологівський район, місто Пологи, вулиця Чкалова, будинок 63 А.,

3) ТОВ «Телерадіокомпанія «Славія» код ЄГРПОУ 32509637, місцезнаходження: Україна, 70601, Запорізька область, Пологівський район, місто Пологи, вулиця Ломоносова, буд. 36.,

4) ТОВ «Саноіл-Транс», код ЄГРПОУ 33561148, місцезнаходження: Україна, 70605, Запорізька область, Пологівський район, місто Пологи, вулиця Чкалова, буд. 38,

Основні ризики діяльності ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод»: ризик зростання виробництва аналогічної продукції конкурентами та втрата частини ринку збуту; податкові ризики, пов'язані з посиленням податкового тиску та змінами податкового адміністрування; ризик відсутності сировини на ринку та структурних змін агропромислового сектору; політичні ризики, пов'язані з нестабільністю політичної ситуації; валютні ризики, пов'язані з коливанням курсу долара США, євро, валютними обмеженням для підприємств; ризик підвищення цін на сировину, пальне, енергоносії; ризик зниження світових та українських цін на вироблену продукцію; ризик підвищення процентної ставки, ризик втрати ліквідності.

ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» зазнало збитків від війни. Окупанти вивозили продукцію заводу, яка готувалась на експорт. Артилеристи 43

і 45 бригад ЗСУ знищили склад боєприпасів та палива окупаційних військ РФ на території «Пологівського олійноекстракційного заводу» у Запорізькій області.

2.2. Оцінка фінансового стану підприємства

Показники фінансово-господарської діяльності підприємства сформовані з показників окремих показників вартості активів (загальна вартість, вартість основних засобів, фінансових інвестицій, запасів, дебіторської заборгованості, грошей та їх еквівалентів), окремих показників пасивів (власний капітал, статутний капітал, нерозподілений прибуток, довгострокові зобов'язання і забезпечення, поточні зобов'язання і забезпечення), чистого доходу від реалізації продукції, чистого прибутку (збитку) на одну просту акцію, кількості простих акцій.

Показники табл. 2.1 вказують на розвиток підприємства у 2019-2021 рр. за такими напрямками: вартість активів зменшилася на 10,5%, залишкова вартість основних засобів збільшилася на 15,7% через реалізацію проєкту з модернізації цеху екстракції. За проєктом передбачено встановлення двох ліній петлевих екстракторів від компанії «Eurora Crown Limited» (штаб-квартира в Великобританії), загальною потужністю з переробки 1800 тон насіння соняшнику за одну добу. За інформацією підприємства, «петлевої екстрактор Моделі III відрізняється низьким енергоспоживанням, тривалим терміном служби компонентів, простотою в обслуговуванні і має високу продуктивність. Дане конструктивне рішення забезпечує максимальну ефективність екстракції і мінімізує витрати пари» [30].

Довгострокові фінансові інвестиції збільшилися у 3,8 разів та є фінансовими інструментами, що оцінюються за собівартістю, зменшеною на суму збитків від знецінення, та являють собою частку у статутному капіталу підприємств-резидентів (ТОВ «Пологівський реєстратор» та ТОВ «Відпочинок-Азов»). Було проведено збільшення статутного капіталу ТОВ «Відпочинок-Азов».

Таблиця 2.1

Основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод»

Найменування показника	Період, тис. грн			Абсолютне відхилення, тис. грн			Відносне відхилення, (темپ приросту), %		
	2019	2020	2021	2020-2019	2021-2020	2021-2019	2020-2019	2021-2020	2021-2019
Усього активів	1960508	2443701	1754917	483193	-688784	-205591	24,6	-28,2	-10,5
Основні засоби (за залишковою вартістю)	927057	981955	1073004	54898	91049	145947	5,9	9,3	15,7
Довгострокові фінансові інвестиції	21352	31662	80348	10310	48686	58996	48,3	153,8	276,3
Запаси	548856	985612	160630	436756	-824982	-388226	79,6	-83,7	-70,7
Сумарна дебіторська заборгованість	298706	269479	343335	-29227	73856	44629	-9,8	27,4	14,9
Грошові кошти та їх еквіваленти	82764	26781	13814	-55983	-12967	-68950	-67,6	-48,4	-83,3
Власний капітал	904351	997820	1081198	93469	83378	176847	10,3	8,4	19,6
Статутний капітал	15516	15516	15516	0	0	0	0,0	0,0	0,0
Нерозподілений прибуток	255729	363170	446548	107441	83378	190819	42,0	23,0	74,6
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	122784	131042	131042	8258	0	8258	6,7	0,0	6,7
Поточні зобов'язання і забезпечення	933373	1314839	542677	381466	-772162	-390696	40,9	-58,7	-41,9
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію (грн.)	82,63	98,87	171,73	16,24	72,86	89,1	19,7	73,7	107,8
Чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг	3309883	4003448	2552375	693565	-1451073	-757508	21,0	-36,2	-22,9
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію (грн)	82,63	98,87	171,73	16,24	72,86	89,1	19,7	73,7	107,8
Середньорічна кількість простих акцій (шт.)	486400	486400	486400	0	0	0	0	0	0

Джерело: Річна інформація емітента ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод». URL: <https://mezpology.zp.ua/> (дата звернення: 30.11.2022)

Запаси збільшилися у 2020 р. та зменшилися у 2021 р. на 83,7%, формувалися запаси з сировини і матеріалів, готової продукції, товарів, запасних частин, незавершеного виробництва, палива та ін.

Зменшилися загалом грошові кошти та їх еквіваленти на 83,3% до 13814 тис. грн, поточні зобов'язання і забезпечення на 41,9%. Сукупна дебіторська заборгованість (дебіторська заборгованість за продукцію, а також присутні у балансі ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами, дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом, інша поточна заборгованість) збільшилася на 14,9%.

За даними табл. 2.1 видно, що збільшився власний капітал на 19,6%, нерозподілений прибуток на 74,6%, довгострокові зобов'язання і забезпечення на 6,7%, чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію на 107,8% за умови незмінності кількості акцій.

Чистий прибуток у 2019 р. становив 40191 тис. грн, у 2020 р. становив 48092 тис. грн, у 2021 р. становив 83531 тис. грн. За 2021 р. номінальна ефективність діяльності збільшилася через збільшення чистого прибутку. Збільшилася у 2019-2021 рр. і відносна ефективність діяльності через збільшення показників рентабельності (рис. 2.1).

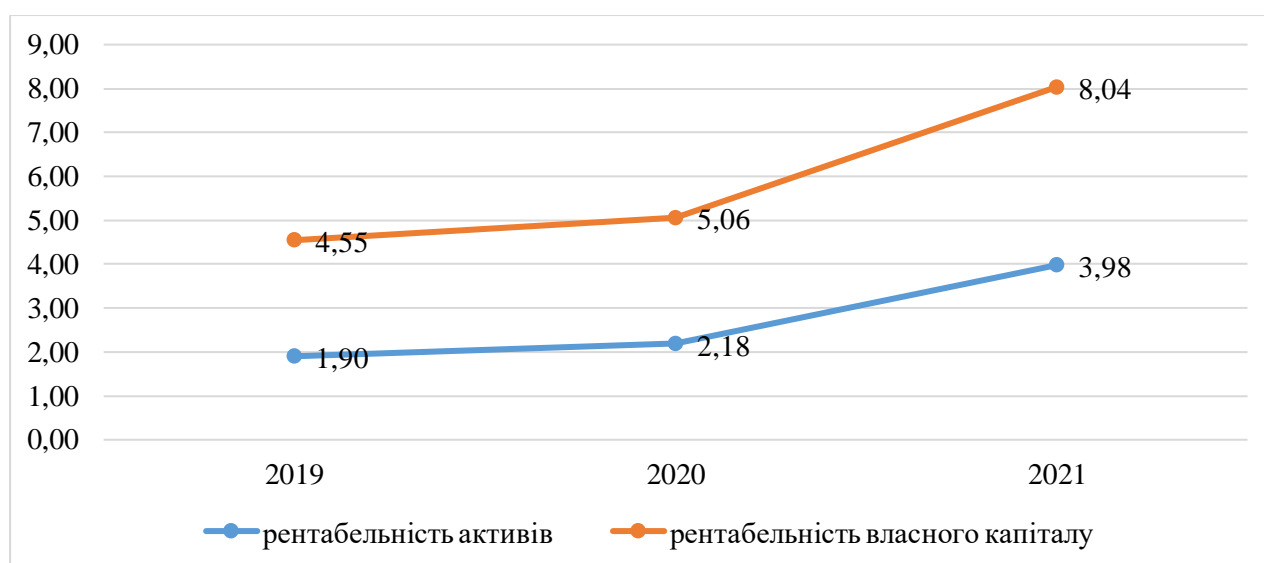

Рис. 2.1. Рентабельність ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод»,

%

Джерело: Річна інформація емітента ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод». URL: <https://mezpology.zp.ua/> (дата звернення: 30.11.2022)

Чистий дохід від реалізації продукції у 2020 р. збільшився на 21% та у 2021 р. зменшився на 36,2%. Основними видами продукції, які формували чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг є: олія соняшникова фасована нерафінована виморожена, олія соняшникова нерафінована виморожена, шрот соняшниковий, шрот соєвий.

Під ліквідністю підприємства розуміють наявність у нього оборотних засобів у розмірі, теоретично достатньому для погашення короткострокових зобов'язань [31, с. 43]. Аналіз ліквідності підприємства можна проводити за допомогою ліквідності балансу та коефіцієнтів ліквідності.

Для визначення ліквідності балансу застосовують технологію порівняння підсумків згрупованих активів (чотири групи активів: А1, А2, А3, А4) і пасивів (чотири групи пасивів: П1, П2, П3, П4). Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо виконується система нерівностей [31, с. 50]:

$$\left\{ \begin{array}{l} A1 > П1; \\ A2 > П2; \\ A3 > П3; \\ A4 < П4 \end{array} \right. \quad (2.1)$$

Недотримання будь-якої умови рівності із перших трьох означає, що ліквідність балансу відхиляється від абсолютної. Виконання четвертої рівності свідчить про дотримання підприємством мінімальної умови фінансової стійкості, наявності власних оборотних активів [31, с. 50].

Аналіз ліквідності балансу ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» за 2019-2021 рр. надано у табл. 2.2.

Система нерівностей для ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» вказує на порушення і не відповідає нерівностям 2.1. У 2019-2020 рр. система нерівностей (системи нерівностей 2.2) була однаковою, хоч абсолютні розміри платіжного дефіциту/надлишку відрізнялися. У 2021 р. система нерівностей змінилася (системи нерівностей 2.3).

Таблиця 2.2

Аналіз ліквідності балансу ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» за 2019-2021 рр., тис. грн

Актив	2019	2020	2021	Пасив	2019	2020	2021	Плат.надлишок/дефіцит		
								2019	2020	2021
A1	82764	26781	13814	П1	547039	695171	20399	-464275	-668390	-6585
A2	339755	269479	343335	П2	386334	619668	213821	-46579	-350189	129514
A3	563407	1035012	189727	П3	122784	118914	439499	440623	916098	-249772
A4	974582	1111906	1208041	П4	904351	1009425	1081198	70231	102481	126843
Баланс	1960508	2443178	1754917	Баланс	1960508	2443178	1754917			

Джерело: Річна інформація емітента ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод». URL: <https://mezpology.zp.ua/>(дата звернення: 30.11.2022)

$$2019-2020 \text{ рр. } \left\{ \begin{array}{l} A1 < П1; \\ A2 < П2; \\ A3 > П3; \\ A4 > П4 \end{array} \right\} \quad (2.2)$$

$$2021 \text{ рік } \left\{ \begin{array}{l} A1 < П1; \\ A2 > П2; \\ A3 < П3; \\ A4 > П4 \end{array} \right\} \quad (2.3)$$

Підприємство у 2019-2021 рр. має нестачу найбільш ліквідних активів А1 для погашення найбільш термінових зобов'язань П1 у розмірі 464275 тис. грн та 668390 тис. грн, 6585 тис. грн. Ситуація у 2019-2020 рр. не була критичною чи кризовою, тому що виходячи з розрахунків, проведених у таблиці 2.2, дефіцит найбільш ліквідних активів можна компенсувати за рахунок швидколіквідних та повільноліквідних активів, тобто за рахунок скорочення об'ємів дебіторської заборгованості, запасів і готової продукції підприємства.

Швидколіквідних активів, до яких відносяться векселі отримані, дебіторська заборгованість за всіма можливими її видами А2 були у нестачі порівняно з П2 у 2019-2021 рр.

Повільноліквідних активів, до яких відносяться виробничі запаси у вигляді необробленої сільськогосподарської продукції, незавершеного виробництва, готової продукції на складах підприємства, витрат майбутніх періодів зі строком списання до 12 місяців А3 було з надлишком у 2019-2021 рр. Частка та вартість повільноліквідних активів серед оборотних активів порівняно з іншими складовими оборотних активів найбільша.

Також, з метою проведення аналізу ліквідності підприємства розраховуються відносні показники, такі як коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття), коефіцієнт швидкої ліквідності і коефіцієнт абсолютної ліквідності. Розрахунок даних показників наведено у таблиці 2.3.

Аналіз ліквідності ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод»

Найменування показника	Період			Абсолютне відхилення		
	2019	2020	2021	2020-2019	2021-2020	2021-2019
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,06	1,01	1,01	-0,05	0,00	-0,05
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,47	0,26	0,71	-0,21	0,45	0,24
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,09	0,02	0,03	-0,07	0,01	-0,06

Джерело: Річна інформація емітента ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод». URL: <https://mezropology.zp.ua/> (дата звернення: 30.11.2022)

Коефіцієнт поточної ліквідності характеризує здатність підприємства сплачувати поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів. За нормативного значення коефіцієнта поточної ліквідності від 1 до 3, його рівень за 2020-2021 рр. зменшилось з 1,06 до 1,01, тобто ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» мало поточну ліквідність на мінімально допустимому рівні.

Коефіцієнт швидкої ліквідності характеризує здатність підприємства сплачувати поточні зобов'язання за рахунок абсолютно ліквідних та швидколіквідних активів. За даними табл. 2.3, коефіцієнт швидкої ліквідності у 2019-2020 рр. був менше нормативного значення та за 2020 рік знизився з 0,47 до 0,26. У 2021 р. показник збільшився до 0,71, що перебуває у нормативному діапазоні.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує здатність підприємства відповідати за поточні зобов'язання лише за рахунок активів абсолютно ліквідних (гроші на поточних рахунках та у касі). Даний коефіцієнт у 2019-2021 рр. мав значення менше норми. Це демонструє нестачу грошових коштів для вчасного погашення поточної заборгованості. Дефіцит грошових коштів не є критичним для заводу через те, що їх дефіцит компенсують шляхом отримання банківських кредитів (додаток Г) або через реалізацію зайвих активів, запасів, готової продукції.

Наступний напрям аналізу фінансового стану передбачає аналіз фінансової стійкості. Фінансова стійкість – це фінансовий стан підприємства, за якого

ресурси, вкладені в підприємницьку діяльність, мають окупитись за рахунок грошових надходжень від господарювання, а отриманий прибуток забезпечити самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів [31, с. 59].

Аналізуючи розраховані показники фінансової стійкості (табл. 2.4) можна зробити висновок про покращення фінансової стійкості у 2021 р., оскільки коефіцієнт автономії та коефіцієнт концентрації залученого капіталу, коефіцієнт фінансового ризику набули рекомендованих значень (коефіцієнт автономії – не менше 50% [31, с. 60]).

Таблиця 2.4

Аналіз фінансової стійкості ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод»

Найменування показника	Період			Абсолютне відхилення		
	2019	2020	2021	2020-2019	2021-2020	2021-2019
Коефіцієнт автономії	0,46	0,41	0,62	-0,05	0,21	0,15
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,54	0,59	0,38	0,05	-0,21	-0,15
Коефіцієнт фінансового ризику	1,17	1,45	0,62	0,28	-0,83	-0,54
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	-0,08	-0,11	-0,12	-0,04	0,00	-0,04
Коефіцієнт забезпечення власним оборотним капіталом	-0,07	-0,09	-0,23	-0,01	-0,15	-0,16
Коефіцієнт забезпечення матеріальних запасів власними оборотними активами	-0,13	-0,12	-0,79	0,01	-0,67	-0,66

Джерело: Річна інформація емітента ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод». URL: <https://mezpology.zp.ua/> (дата звернення: 30.11.2022)

У 2019-2020 рр. коефіцієнт автономії вказує що власного капіталу підприємство мало менше половини, проте у 2021 р. частка власного капіталу збільшилася до 62%. За показниками частки власного капіталу ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» є фінансово стійким.

За показниками коефіцієнта маневрування власного капіталу, коефіцієнта забезпечення власним оборотним капіталом, коефіцієнта забезпечення матеріальних запасів власними оборотними активами висновок протилежний до попереднього – ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» не є фінансово стійким, оскільки не має власного оборотного капіталу. Різниця власного капіталу та необоротних активів становить від'ємне значення: 2019 р. – 70231 тис. грн, 2020 р. – 114609 тис. грн, 2021 р. – 126843 тис. грн. Відповідно, підприємство не має власних коштів для фінансування поточної (операційної) діяльності та не забезпечує оборотні активи і матеріальні запаси власними оборотними активами.

Отже, ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» розвивалося у 2019-2021 рр. за напрямками збільшення: основні засоби, дебіторська заборгованість, довгострокові фінансові інвестиції, власний капітал, нерозподілений прибуток, довгострокові зобов'язання і забезпечення, чистий прибуток (збиток), зменшення: активи, запаси, грошові кошти та їх еквіваленти, поточні зобов'язання і забезпечення, чистий дохід від реалізації виробленої продукції. Недоліками діяльності підприємства та його фінансового стану був низький рівень коефіцієнтів ліквідності та фінансової стійкості через відсутність власного оборотного капіталу.

2.3. Оцінка ділової активності підприємства

Аналіз ділової активності ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» розраховано за даними про річний чистий дохід від реалізації товарів, робіт та послуг та середньорічні показники активів (табл. 2.1). З проведених розрахунків випливає, що у 2020 р. покращився стан ділової активності за більшістю показників ділової активності (виняток – оборотність виробничих і товарних запасів, оборотність грошових коштів) та у 2021 р. погіршився стан ділової активності за більшістю показників ділової активності (виняток лише оборотність грошових коштів).

Таблиця 2.5

**Показники для аналізу ділової активності ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод»
(щодо використання активів)**

Найменування показника	Період, тис. грн			Абсолютне відхилення, тис грн			Відносне відхилення, (темперипроросту), %		
	2019	2020	2021	2020-2019	2021-2020	2021-2019	2020-2019	2021-2020	2021-2019
Чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг	3309883	4003448	2552375	693565	-1451073	-757508	21,0	-36,2	-22,9
Середньорічні показники, в тому числі:									
активи	2114564	2202104,5	2099309	87540,5	-102795,5	-15255	4,1	-4,7	-0,7
оборотні активи	1014845	1158599	939074	143754	-219525	-75771	14,2	-18,9	-7,5
запаси	593181,5	767234	573121	174052,5	-194113	-20060,5	29,3	-25,3	-3,4
дебіторська заборгованість	359962,5	284092,5	306407	-75870	22314,5	-53555,5	-21,1	7,9	-14,9
товарна дебіторська заборгованість	113680	78867	132471,5	-34813	53604,5	18791,5	-30,6	68,0	16,5
кредиторська заборгованість	550077	599010,5	492847,5	48933,5	-106163	-57229,5	8,9	-17,7	-10,4
товарна кредиторська заборгованість	21311,5	80215	83390	58903,5	3175	62078,5	276,4	4,0	291,3
грошові кошти та їх еквіваленти	60911	54772,5	20297,5	-6138,5	-34475	-40613,5	-10,1	-62,9	-66,7
основні засоби (залишкова вартість)	1087915	954506	1027479,5	-133409	72973,5	-60435,5	-12,3	7,6	-5,6

Джерело: Річна інформація емітента ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод». URL: <https://mezpology.zp.ua/> (дата звернення: 30.11.2022)

Подібне явище досліджували Трифонова О. В., Баранець Г. В. на коливання пов'язують з циклічністю ділової активності промислових підприємств [32].

У 2020 р. покращився стан ділової активності за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації товарів, робіт та послуг з 3309883 тис. грн у попередньому році до 4003448 тис. грн.

Покращення стану ділової активності у 2020 р. призвело до зменшення періоду обороту загального капіталу на 32 днів, одного обороту оборотних засобів – на 6 днів, одного обороту дебіторської заборгованості – на 14 днів, одного обороту кредиторської заборгованості – на 6 днів, одного обороту товарної дебіторської заборгованості – на 5 днів, одного обороту грошових коштів – на 2 дні (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Аналіз ділової активності ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» (щодо використання активів)

Найменування показника	Період			Абсолютне відхилення		
	2019	2020	2021	2020-2019	2021-2020	2021-2019
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт загальної оборотності капіталу (Ko_A), оборотів	1,6	1,8	1,2	0,3	-0,6	-0,3
Період обороту загального капіталу (To_A), днів	233	201	300	-32	99	67
Коефіцієнт оборотності оборотних (мобільних) засобів (Ko_{M3}), оборотів	3,3	3,5	2,7	0,2	-0,7	-0,5
Тривалість одного обороту оборотних засобів (To_{M3}), днів	112	106	134	-6	29	22
Коефіцієнт оборотності виробничих і товарних запасів (Ko_3), оборотів	5,6	5,2	4,5	-0,4	-0,8	-1,1
Тривалість одного обороту виробничих і товарних запасів (Doz), днів	65	70	82	5	12	17
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Ko_{D3}), оборотів	9,2	14,1	8,3	4,9	-5,8	-0,9

Продовження табл. 2.6

1	2	3	4	5	6	7
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості (То _{дз}), днів	40	26	44	-14	18	4
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Ко _{кз}), оборотів	6,0	6,7	5,2	0,7	-1,5	-0,8
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості (То _{кз}), днів	61	55	70	-6	16	10
Коефіцієнт оборотності товарної дебіторської заборгованості (Ко _{дз}), оборотів	29,1	50,8	19,3	22	-31	-10
Тривалість одного обороту товарної дебіторської заборгованості (То _{дз}), днів	13	7	19	-5	12	6
Коефіцієнт оборотності товарної кредиторської заборгованості (Ко _{кз}), оборотів	155,3	49,9	30,6	-105	-19	-125
Тривалість одного обороту товарної кредиторської заборгованості (То _{кз}), днів	2	7	12	5	5	10
Коефіцієнт оборотності грошових коштів (Ко _{гк}), оборотів	54,3	73,1	125,7	18,8	52,7	71,4
Тривалість одного обороту грошових коштів (То _{гк}), днів	7	5	3	-2	-2	-4
Фондовіддача (Фв)	3,0	4,2	2,5	1	-2	-1

Джерело: Річна інформація емітента ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод».
URL: <https://mezpology.zp.ua/> (дата звернення: 30.11.2022)

Тривалість одного обороту виробничих і товарних запасів підприємства збільшилася на 5 днів за рахунок збільшення середньорічної вартості запасів до 767234 тис. грн.

Тривалість одного обороту товарної кредиторської заборгованості збільшилася на 5 днів, тобто до 7 днів. На нашу думку, таке збільшення не несе загрози діловій активності підприємства, оскільки оборотність кредиторської заборгованості була вищою від оборотності дебіторською заборгованістю.

У 2021 р. погіршився стан ділової активності за рахунок зменшення чистого доходу від реалізації товарів, робіт та послуг з 4003448 тис. грн до 2552375 тис. грн.

Погіршення ділової активності у 2021 р. – це збільшення одного обороту загального капіталу на 99 днів, тобто більше 3 місяців, збільшення одного обороту оборотних засобів – на 29 днів, одного обороту виробничих і товарних запасів – на 12 днів, одного обороту дебіторської заборгованості – на 18 днів, одного обороту кредиторської заборгованості – на 16 днів, одного обороту товарної дебіторської заборгованості – на 12 днів, одного обороту товарної кредиторської заборгованості – на 5 днів.

До показників оцінки ділової активності підприємства у частині активів також належить показник ефективності використання основних засобів (фондовіддача). Збільшення у динаміці фондовіддачі оцінюється позитивно, збільшення було у 2020 р. з 3,0 грн до 4,2 грн. Воно означає збільшення величини доходу від реалізації продукції, що припадає на одиницю залишкової вартості основних засобів, з яких 68% припадає на будівлі та споруди, 23% - на машини і обладнання, 5% - на транспортні засоби тощо. У 2021 р. фондовіддача зменшилася з 4,2 грн до 2,5 грн через збільшення вартості основних засобів при зменшенні чистого доходу від реалізації. Недоліком ділової активності та фондовіддачі є неефективне та неповне використання виробничих потужностей. Так, коефіцієнт використання виробничої потужності основним виробництвом олії становило 89,54%, виробництвом олії фасованої становило 23,35%. Тобто потужності виробництва олії фасованої перебували на четвертій частині від можливого, а інші потужності простоювали і не використовувалися.

Загалом, підприємство має високий рівень ділової активності. Недоліком ділової активності є незбалансованість оборотності кредиторської та дебіторської заборгованості, в тому числі товарної. Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості перевищувала тривалість одного обороту дебіторської заборгованості у 1,5 разів у 2019 р. або 21 днів, 2,1 разів у 2020 р. або 29 днів, 1,6 разів у 2021 р. або 27 днів. З товарною заборгованістю ситуація склалася інша.

У 2019 р. тривалість одного обороту товарної дебіторської заборгованості перевищувала тривалість одного обороту товарної кредиторської заборгованості у 6,5 разів або 11 днів, у 2020 р. тривалість одного обороту товарної

заборгованостей була однаковою, у 2021 р тривалість одного обороту товарної дебіторської заборгованості перевищувала тривалість одного обороту товарної кредиторської заборгованості у 1,6 разів або 17 днів.

Отже, можна зробити висновок, що протягом ділова активність ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» в розрізі активів зменшилася за останні три роки, оскільки зменшилися показники оборотності загального капіталу, оборотних засобів, запасів, дебіторської заборгованості, кредиторської заборгованості та збільшилася тривалість одного обороту відповідних активів.

Аналіз ділової активності в частині пасивів та працівників розраховано за даними про річний чистий дохід від реалізації товарів, робіт та послуг та середньорічні показники пасивів, в тому числі власний капітал, інвестований капітал, робочий капітал, а також чисельність працівників (табл. 2.7) розраховано у табл. 2.8.

Власний капітал підприємства у 2019 р. збільшився з 956097 тис. грн до 997479 тис. грн, але у 2019 р. зменшився капітал у дооцінках, неконтрольована частка та збільшився нерозподілений прибуток. У 2020 р. власний капітал збільшився до 997820 тис. грн, тому що збільшився капітал у дооцінках та нерозподілений прибуток.

У 2021 р. нерозподілений прибуток збільшувався та збільшувався власний капітал загалом. Інвестований капітал дорівнює сумі власного капіталу, довгострокових зобов'язань і короткострокових кредитів банків та збільшувався.

У 2020 р. покращився стан ділової активності щодо використання пасивів за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації товарів, робіт та послуг. Період окупності власного капіталу зменшився на 21 днів, що вказує на пришвидшену оборотність власного капіталу. Період окупності інвестованого капіталу зменшився на 26 днів, що вказує на пришвидшену його оборотність.

Таблиця 2.7

**Показники для аналізу ділової активності ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод»
(щодо використання пасивів)**

Найменування показника	Період, тис. грн			Абсолютне відхилення, тис грн			Відносне відхилення, (темпериприросту), %		
	2019	2020	2021	2020-2019	2021-2020	2021-2019	2020-2019	2021-2020	2021-2019
Чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг	3309883	4003448	2552375	693565	-1451073	-757508	21,0	-36,2	-22,9
Середньорічні показники, в тому числі:									
власний капітал	976788	951086	1039509	-25703	88424	62721	-2,6	9,3	6,4
інвестований капітал	1544950	1581000	1587296	36050	6296	42346	2,3	0,4	2,7
робочий капітал	445231	537494	427061	92263,5	-110433,5	-18170	20,7	-20,5	-4,1
чисельність працівників, осіб	955	861	861	-94	0	-94	-9,8	0,0	-9,8

Джерело: Річна інформація емітента ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод». URL: <https://mezpology.zp.ua/> (дата звернення: 30.11.2022)

Період обертання робочого капіталу у 2020 р. не змінився, проте у 2021 р. збільшився на 12 днів. Також у 2021 р. збільшилися показники тривалості одного обороту власного капіталу на 62 днів, тривалості інвестованого капіталу на 83 днів.

Продуктивність праці – це відношення чистого доходу від реалізації від реалізації продукції до середньоспискової чисельності працівників та у 2020 р. продуктивність праці збільшилася на 1184 тис. грн, проте у 2021 р. зменшилася на 1685 тис. грн, тобто загальна ефективність праці на підприємстві зменшилася.

Збільшення всіх періодів оберненості у 2021 р. проти 2019 р. є негативним явищем і свідчить про скорочення інтенсивності використання та швидкості оборотності капіталу, залученого в підприємство, зменшення ефективності використання людського капіталу.

Таблиця 2.8

Аналіз ділової активності ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» (щодо використання пасивів)

Найменування показника	Період			Абсолютне відхилення		
	2019	2020	2021	2020-2019	2021-2020	2021-2019
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт оберненості власного капіталу (K_{oBK})	3,4	4,2	2,5	0,8	-1,8	-0,9
Період окупності власного капіталу (T_{oBK}), днів	108	87	149	-21	62	41
Коефіцієнт оберненості інвестованого капіталу (K_{oIK})	2,1	2,5	1,6	0,4	-0,9	-0,5
Період окупності інвестованого капіталу (T_{oIK}), днів	170	144	227	-26	83	57
Коефіцієнт обертання робочого капіталу (K_{oPK})	7,4	7,4	6,0	0,0	-1,5	-1,5
Період обертання робочого капіталу (T_{oPK}), днів	49	49	61	0	12	12
Продуктивність праці (ПП), тис. грн	3466	4650	2964	1184	-1685	-501

Джерело: Річна інформація емітента ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод».
URL: <https://mezpology.zp.ua/> (дата звернення: 30.11.2022)

Наступним етапом аналізу ділової активності підприємства є оцінка операційного і фінансового циклів. Тривалість операційного циклу ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» наведена на рис. 2.1.

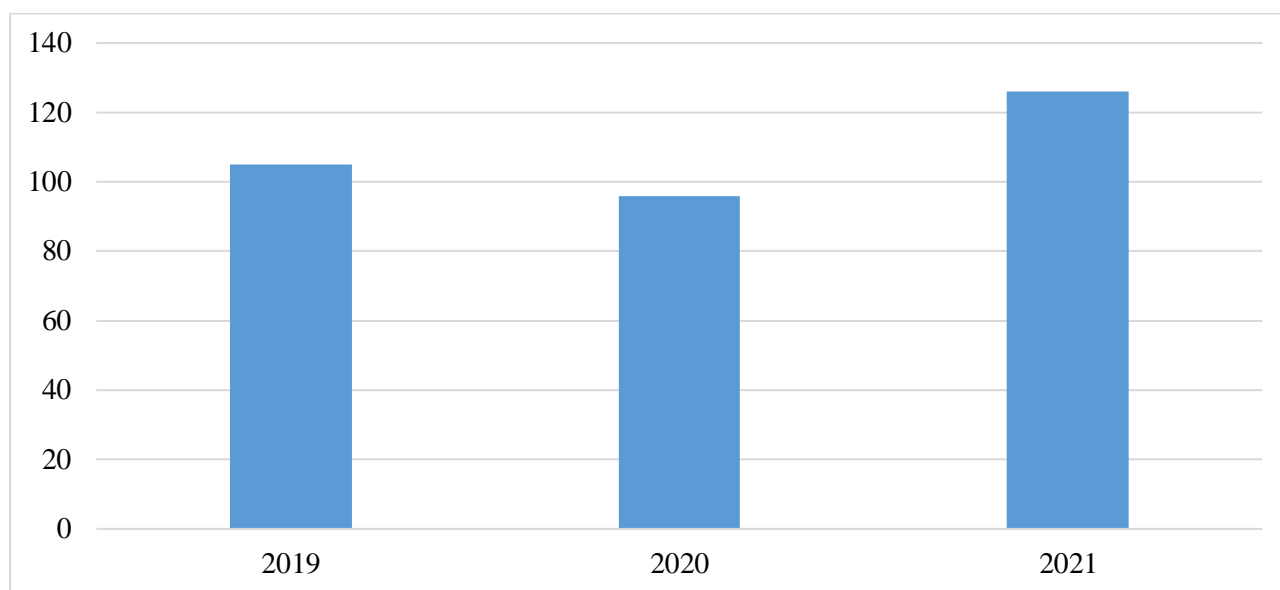

Рис. 2.1. Операційний цикл ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод»

Джерело: Річна інформація емітента ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод». URL: <https://mezpology.zp.ua/> (дата звернення: 30.11.2022),

Визначимо тривалість операційного циклу в цілому підприємства:

$$Оц_{2019} = 65 + 40 = 105 \text{ днів} \quad (2.4)$$

$$Оц_{2020} = 70 + 26 = 96 \text{ днів} \quad (2.5)$$

$$Оц_{2021} = 82 + 44 = 126 \text{ днів} \quad (2.6)$$

Отже, операційний цикл на ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» тривав найменше 96 днів у 2020 р., проте через зменшення чистого доходу від реалізації продукції збільшився до 126 днів у 2021 р.

Фінансовий цикл – це розрив між терміном плати за своїми зобов'язаннями перед постачальниками і отриманням коштів від покупців (дебіторів). Тривалість фінансового циклу ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» наведена на рис. 2.2.

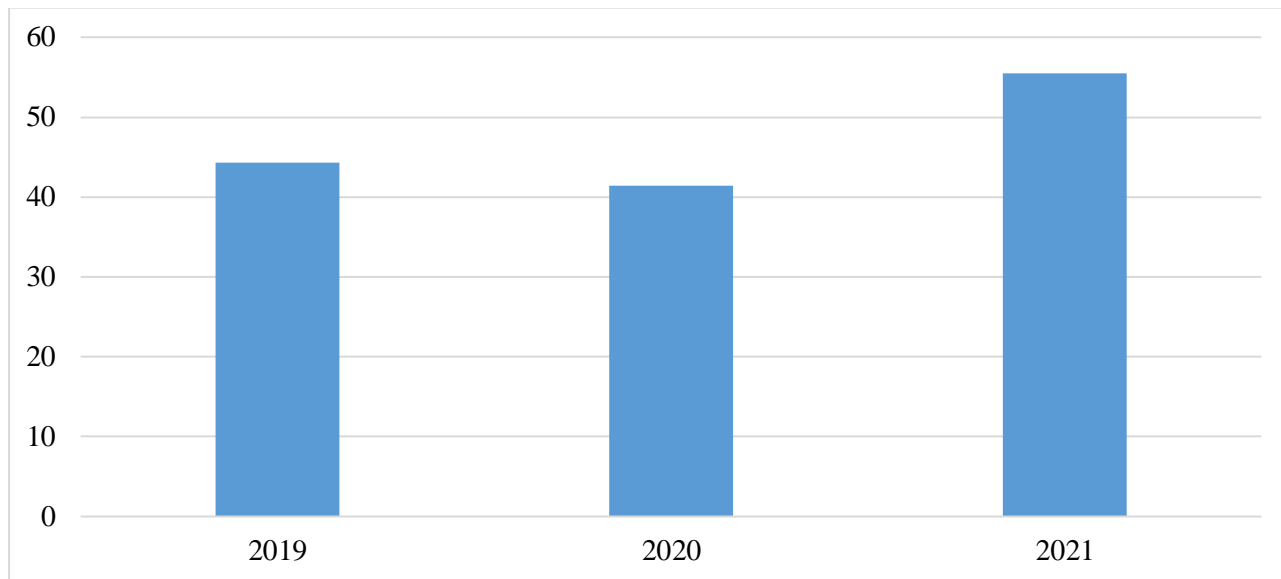

Рис. 2.2. Фінансовий цикл ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод»

Джерело: Річна інформація емітента ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод». URL: <https://mezpology.zp.ua/> (дата звернення: 30.11.2022),

Визначимо тривалість фінансового циклу:

$$\Phi_{\text{Ц}2019} = 105 - 61 = 44 \text{ днів} \quad (2.7)$$

$$\Phi_{\text{Ц}2020} = 96 - 55 = 41 \text{ днів} \quad (2.8)$$

$$\Phi_{\text{Ц}2021} = 126 - 70 = 56 \text{ днів} \quad (2.9)$$

Отже, фінансовий цикл на ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» тривав найменше 41 днів у 2020 р., проте через зменшення чистого доходу від реалізації продукції збільшився до 56 днів у 2021 р.

Проаналізуємо операційний і фінансовий цикли ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» протягом досліджуваного періоду. Якщо фінансовий цикл підприємства більше нуля (для ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» саме фінансовий цикл підприємства більше нуля), то знаючи вартість залученого капіталу можна розрахувати середні втрати підприємства за період тривалості фінансового циклу. За даними додатку Г можна визначити вартість залученого капіталу у 2019 р. була 3,00% та 3,14%, оскільки підприємство мало

один кредит, залучений 10.08.2016 р. під 3,14%, кредити під 3,00%, залучені 14.09.2017 р. та 26.09.2017 р. Середня вартість залученого капіталу у 2019 р. становила 3,1%. У 2020 р. середня вартість залученого капіталу становила 6,75% через залучені кредити під 3,00%, 3,14%, 5,25%, 6,34%, 6,49%, 7,99%, 11,90%, 13,90%. У 2021 р. середня вартість залученого капіталу становила 6,4% через залучені кредити під 3,00%, 3,14%, 3,60%, 5,25%, 5,40%, 6,34%, 6,49%, 7,99%, 11,90%, 13,90%.

У результаті скорочення фінансового циклу у підприємства вивільняються вільні ресурси, тобто воно заощаджує кошти, зменшуючи потребу в зовнішньому фінансуванні (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

**Аналіз тривалості операційного і фінансового циклів ПрАТ
«Пологівський олійноекстракційний завод»**

Найменування показника	Період			Абсолютне відхилення		
	2019	2020	2021	2020-2019	2021-2020	2021-2019
1	2	3	4	5	6	7
Період обороту запасів, днів	65	70	82	5	12	17
Період обороту дебіторської заборгованості, днів	40	26	44	-14	18	4
Операційний цикл, днів	105	96	126	-9	30	21
Період обороту кредиторської заборгованості, днів	61	55	70	-6	16	10
Фінансовий цикл, днів	44	41	56	-3	14	11
Середні втрати підприємства за період, тис.грн.	2162	5872	5579	3711	-293	3418
Економія коштів за один день скорочення фінансового циклу, тис.грн.	49	142	100	93	-41	52

Джерело: Річна інформація емітента ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод». URL: <https://mezpology.zp.ua/> (дата звернення: 30.11.2022)

З таблиці 2.9 випливає, що операційний цикл підприємства скоротився у 2020 р. на 14 днів внаслідок скорочення періоду обороту дебіторської заборгованості. Скорочення операційного циклу було позитивним явищем, оскільки означало прискорення операційної діяльності підприємства, проте у 2021 р. операційний цикл збільшився на 30 днів, тобто 1 календарний місяць.

Величина економії (E) грошових коштів у результаті скорочення фінансового циклу на 1 день:

$$E_{2019} = 593181,5 * 0,03/365 = 49 \text{ тис. грн} \quad (2.10)$$

$$E_{2020} = 767234 * 0,0675/365 = 142 \text{ тис. грн} \quad (2.11)$$

$$E_{2021} = 573121 * 0,064/365 = 100 \text{ тис. грн} \quad (2.12)$$

Фінансовий цикл підприємства скоротився у 2020 р. на 3 днів внаслідок скорочення періоду обороту дебіторської заборгованості та обороту кредиторської заборгованості. Фінансовий цикл збільшився на 14 днів через зменшення ділової активності підприємства. Це є негативним явищем для розвитку підприємства. Економія коштів від за 1 день скорочення фінансового циклу становила 49 тис. грн у 2019 р., 142 тис. грн у 2020 р., 100 тис. грн у 2021 р.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Напрями підвищення ділової активності за рахунок оптимізації чистого доходу від реалізації продукції

Покращення стану ділової активності підприємства слід розглядати як систему управління, яка складається з певних напрямів управління (підсистем управління). Кожен з напрямів (підсистем управління) обирається до реалізації залежно від «головної мети управління економічною діяльністю промислового підприємства та від конкретної ситуації, яка є пріоритетною в розглядуваний період часу з урахуванням стратегічних орієнтирів суб'єктів господарювання» [13, с. 41].

Покращення стану ділової активності ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» у майбутніх періодах рекомендовано здійснювати з урахуванням результатів проведеного аналізу фінансового стану та ділової активності підприємства:

1) відсутність єдиної стратегії розвитку підприємства та циклові коливання економічного потенціалу для ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» у 2019-2021 рр., що описується як циклові коливання та «можна стверджувати, що діалектика взаємозв'язку економічних циклів та зміни ділової активності підприємств полягає в тому, що з одного боку, підприємства спричиняють зрушення в економіці, змінюючи інтенсивність використання активів і відповідно посилюючи або послаблюючи ділову активність» [32, с. 142];

2) відсутність єдиної стратегії формування капіталу та інших ресурсів для забезпечення діяльності підприємства, що негативно впливає на динаміку показників ділової активності щодо використання пасивів. Недоліком формування

капіталу та іншого ресурсного забезпечення ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» є відсутність власного оборотного капіталу для фінансування поточних потреб підприємства, але дефіцит власного оборотного капіталу вказує і на дефіцит коштів для фінансування необоротних активів;

3) невідповідність обсягів і періодів оборотності дебіторської та кредиторської заборгованостей та, відповідно, невідповідність комерційного кредиту у частині надання та користування коштами, тому необхідно оптимізувати за обсягом дебіторську та кредиторську заборгованість, оскільки надмірна частина власних коштів ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» перебуває у користуванні дебіторів (покупців, контрагентів тощо);

4) порушення ліквідності підприємства та недостача найбільш ліквідних активів (грошових коштів) через незбалансованість потоків грошових коштів, що підтверджує їх дефіцит, а також дефіцит оборотних активів загалом для погашення поточних зобов'язань.

Сучасні умови функціонування і розвитку підприємств вимагають від них оновлення підходів та застосування нової бізнес-моделі розвитку. Відтак, «одним із елементів організаційного механізму управління діловою активністю мають бути напрями управління. Поширена проблема багатьох підприємств - це або цілковита відсутність чітко обґрунтованого механізму та напрямів управління діловою активністю, або ситуація, коли обізнаністю про спрямованість цих заходів володіють лише топ-менеджери компанії, а їх сутність не зрозуміла підлеглим» [34, с. 19]. Для ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» дана проблема також актуальна, оскільки відсутній досвід ефективного забезпечення ділової активності, коли управлінські заходи спрямовуються на виконання єдиного завдання – досягнення оптимального рівня ділової активності підприємства, який забезпечить функціонування підприємства у найближчому періоді та сталий розвиток у майбутньому.

Деталізація покращення стану ділової активності повинна відбуватися поетапно з чітким розмежуванням заходів за кожним з етапів:

1 етап. Формування інформаційної бази щодо ділової активності у ретроспективі та макроекономічного середовища, фіскального (податкового, в тому числі за експортом) середовища, ринку соняшнику, сої, продукції їх переробки тощо. Формування інформаційної бази доцільно проводити у розрізі основних конкурентів (ТОВ «Європейська транспортна стивідорна компанія», ТОВ «Отпимусагротрейд», ТОВ «Придніпровський олійноекстракційний завод», ТОВ «Українська Чорноморська індустрія», ПрАТ «Дніпропетровський олійноекстракційний завод», ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат», ТОВ «Дельта Вілмар Україна», ПрАТ «Полтавський олійноекстракційний завод», ТОВ «Приколотнянський олійноекстракційний завод», ПП «Оліяр»), перевізників, їх товарів і послуг, цінової політики як на світовому, так у українському ринках соняшнику, сої, продукції їх переробки (олії рафінованої, олії нерафінованої) тощо;

2 етап. Визначення критеріїв оптимального рівня ділової активності для даного підприємства. До критеріїв оптимального рівня ділової активності ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» рекомендовано нами віднести:

– чистий дохід від реалізації продукції утримувати на рівні не нижчому 2020 р., тому що це максимальне значення доходу від реалізації за досліджуваний період та у разі збереження економічної активності забезпечити зростання з урахуванням рівня індексу цін (прогноз на 2023 рік від МВФ – 22,5%, Світовий банк – 20%, Мінекономіки – 28%, Національний банк України – 21% [35]) та валютних коливань (середньорічний обмінний курс 42,2 грн/дол. [35]), орієнтуватися краще на абсолютні показники виробництва та реалізації продукції;

– забезпечення ліквідності та платоспроможності на мінімальному з рекомендованих значень: коефіцієнт абсолютної ліквідності – 0,2-0,35 [24, с. 170], коефіцієнт швидкої ліквідності – 0,8-1,0 [24, с. 170], коефіцієнт поточної ліквідності – 1,5-2,0 [24, с. 171],

– дотримання рекомендованого рівня рентабельності, що дозволить заводу сформувати чистий прибуток та довести ефективність діяльності підприємства. У 2021 р. рентабельність власного капіталу становила 8%, рентабельність активів –

4%. Для 2022 р. орієнтиром для забезпечення ділової активності має бути дотримання даних показників (8% та 4%, відповідно) з урахуванням макроекономічних ризиків та економічної, політичної нестабільності;

- оптимізація витрат та їх скорочення за окремими напрямками.

3 етап. Розробка, обґрунтування та практична реалізація заходів щодо досягнення оптимального стану ділової активності підприємства;

- виділення надійних партнерів та розробка політики реалізації продукції, що дасть змогу оптимізувати розмір та тривалість обороту дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги з одночасним скороченням терміну оборотності дебіторської заборгованості. ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» має проблему невідповідності та несинхронності оборотності дебіторської та кредиторської заборгованостей, яка у 2019 р. була однією з провідних для ділової активності підприємства та період одного обороту дебіторської заборгованості становив 44 дні проти 77 днів одного обороту кредиторської заборгованості;

- впровадження інноваційних рішень у виробничий процес;
- забезпечення оптимізації руху грошових коштів та формування їх незмінного залишку на банківському рахунку чи касі, що дозволить забезпечити абсолютну ліквідність та платоспроможність, а також здатність розраховуватися без залучення банківських кредитів за поточними зобов'язаннями. Необхідно враховувати платність банківських кредитів та додаткове навантаження на чистий прибуток, який під впливом війни може зменшитися;

- розробка дивідендної політики зі спрямуванням більшої частини або повного розміру чистого прибутку до власного капіталу та пошук інших додаткових джерел власного капіталу,

- оптимізації чистого доходу від реалізації продукції. Обсяги виробництва та реалізації за основними видами продукції у 2019-2021 рр. наведені у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Обсяги виробництва та реалізації основних видів продукції у 2019-2021 р.

№ з/п	Основний вид продукції	Обсяг виробництва			Обсяг реалізованої продукції		
		у натуральній формі (фізична одиниця виміру)	у грошовій формі (тис.грн.)	у відсотках до всієї виробленої продукції	у натуральній формі (фізична одиниця виміру)	у грошовій формі (тис.грн.)	у відсотках до всієї реалізованої продукції
2019 рік							
1	Олія соняшникова нерафінована	50 333 тонн	807226.00	32.36	46 664 тонн	795579.00	28.57
2	Олія соняшникова рафінована	23 836 тонн	420707.00	16.86	19 150 тонн	396435.00	14.23
4	Шрот соняшниковий	19 868 тонн	279189.00	11.19	22 216 тонн	416961.00	14.97
3	Олія соєва нерафінована	19321 тонн	332558.00	12.37	18804 тонн	379505.00	12.8
5	Шрот соєвий	77 782 тонн	84481.00	27.24	74157 тонн	796951.00	28.62
2020 рік							
1	Олія соняшникова нерафінована	94 357 тонн	1980773.00	36.61	102 034 тонн	2274922.00	42
2	Олія соняшникова рафінована	19 393 тонн	411865.00	7.52	12 815 тонн	278229.00	5.16
4	Шрот соняшниковий	112 214 тонн	617650.00	43.53	105 449 тонн	621041.00	42.47
3	Олія соєва нерафінована	6 564 тонн	121789.00	2.55	5 740 тонн	116850.00	2.31
5	Шрот соєвий	25 235 тонн	284383.00	9.79	22 230 тонн	242466.00	8.95
2021 рік							
1	Олія соняшникова нерафінована	14 959 тонн	473879.00	19.39	19 211 тонн	700190.00	24.19
2	Олія соняшникова рафінована	5 287 тонн	221694.00	6.85	2 022 тонн	80609.00	2.55
4	Шрот соняшниковий	20 467 тонн	166187.00	26.53	28 536 тонн	261331.00	35.94
3	Олія соєва нерафінована	7 293 тонн	198040.00	9.45	8 061 тонн	271342.00	10.15
5	Шрот соєвий	29 151 тонн	429275.00	37.78	21 570 тонн	325162.00	27.17

Джерело: Річна інформація емітента ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод». URL: <https://mezpology.zp.ua/> (дата звернення: 30.11.2022)

Для оптимізації чистого доходу від реалізації продукції застосовують понад двадцять методів аналізу. Найбільш використовуваними в маркетинговій практиці є методи ABC-і XYZ-аналізу, аналіз Дібба-Сімкіна, матриця BCG, а також рейтинговий аналіз [36, с. 55].

Аналіз Дібба-Сімкіна (Dibba-Simkin) передбачає побудови матриці з чотирьох секторів: С(найменш цінна для підприємства група продукції), В1, В2, А (найбільш цінна для підприємства група продукції) на основі показників виручки від реалізації та частки реалізації виробленої продукції. Практичні аспекти аналізу Дібба-Сімкіна досліджували Кузнецова К. В., Лях І. С., Круглова О. А., Кетова Т. Б., Притиченко Т. І., Романченко Н. В. [36-38].

У 2019 р. дохід від реалізації продукції на 795579 тис. грн тис. формувався від реалізації олії соняшникової нерафінованої, на 396435 грн тис. формувався від реалізації олії соняшникової рафінованої, на 416961 грн тис. формувався від реалізації шроту соняшникового, на 379505 грн тис. формувався від реалізації олії соєвої нерафінованої, на 796951 грн тис. формувався від реалізації шроту соєвого.

У 2020 р. збільшився дохід від реалізації олії соняшникової нерафінованої на 186,0%, шроту соняшникового на 48,9%. Дохід від реалізації олії соняшникової рафінованої зменшився на 29,8%, олії соєвої нерафінованої на 69,21%, шроту соєвого на 69,6%. У 2021 р. зменшилися доходи від реалізації олії- соняшникової нерафінованої на 69,2%, олії соняшникової рафінованої на 71,0%, шроту соняшникового на 57,9%. Дохід від реалізації шроту соєвого збільшився на 34,1% та олії соєвої нерафінованої на 132,2%.

За даними табл. 3.2. видно, що максимальний розмір частки у реалізованій продукції становить 42,0%, а мінімальний розмір частки у реалізованій продукції становить 2,31-2,55%. Тому до секції С/В будемо вносити продукцію з часткою 2-20%, до секції В1/А будемо вносити продукцію з часткою 21-42%.

До секції С/В1 будемо вносити продукцію з часткою реалізації виробленої продукції до 100%, тобто не повна реалізація виробленої продукції та можливе її залежування псування. До секції А/В2 будемо вносити продукцію з повною її реалізацією у року випуску продукції.

Вихідні дані для побудови матриці Дібба-Сімкіна

№ з/п	Основний вид продукції	% до всієї реалізованої продукції	% реалізації виробленої продукції
2019 рік			
1	Олія соняшникова нерафінована	28,57	92,71
2	Олія соняшникова рафінована	14,23	80,34
4	Шрот соняшниковий	14,97	111,82
3	Олія соєва нерафінована	12,8	97,32
5	Шрот соєвий	28,62	95,34
2020 рік			
1	Олія соняшникова нерафінована	42,00	108,14
2	Олія соняшникова рафінована	5,16	66,08
4	Шрот соняшниковий	42,47	93,97
3	Олія соєва нерафінована	2,31	87,45
5	Шрот соєвий	8,95	88,09
2021 рік			
1	Олія соняшникова нерафінована	24,19	128,42
2	Олія соняшникова рафінована	2,55	38,24
4	Шрот соняшниковий	35,94	139,42
3	Олія соєва нерафінована	10,15	110,53
5	Шрот соєвий	27,17	73,99

Джерело: Річна інформація емітента ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод». URL: <https://mezpology.zp.ua/> (дата звернення: 30.11.2022)

Рисунок 3.1 показує результати аналізу Дібба-Сімкіна продукції та визначає пріоритет у олії соняшниковій нерафінованій, олія соєва нерафінована, шроті соняшниковому. Пріоритетність втрачається у рафінованій продукції (олія соняшникова рафінована) та шроті соєвому.

Виручка	В1 Олія соняшникова нерафінована (2019) Шрот соєвий (2019, 2021) Шрот соняшниковий (2020)	А Олія соняшникова нерафінована (2020) Шрот соняшниковий (2021)
	С Олія соняшникова рафінована (2019, 2020, 2021) Олія соєва нерафінована (2019, 2020) Шрот соєвий (2020)	В2 Шрот соняшниковий (2019) Олія соняшникова нерафінована (2021) Олія соєва нерафінована (2021)
	Прибуток/ % реалізації виробленої продукції	

Рис. 3.1. Аналіз Дібба-Сімкіна продукції ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод»

Обсяги виробництва основних видів продукції ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод», на основі яких буде здійснено планування фінансово-виробничих показників на 2022 р. наведено у табл. 3.3. За наявних виробничих потужностей та технологій виробництва підприємство може забезпечити за методом аналізу Дібба-Сімкіна виробництво олії соняшникової нерафінованої – 15000-95000 тонн, олія соєвої нерафінованої – 6500-19000 тонн, шроту соняшникового – 20000-110000 тонн, олії соняшникової рафінованої - 5000-25000 тонн та шроту соєвого – 25000-75000 тонн.

Таблиця 3.3

Планування виробництва продукції ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод», тонн

№ з/п	Основний вид продукції	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Максимальне значення за період	План на 2022 р.
1	Олія соняшникова нерафінована	50 333	94 357	14 959	94 357 (2020)	15000-95000
2	Олія соняшникова рафінована	23 836	19 393	5 287	23 836 (2019)	5000-25000
4	Шрот соняшниковий	19 868	112 214	20 467	112 214 (2020)	20000-110000
3	Олія соєва нерафінована	19 321	6 564	7 293	19 321 (2019)	6500-19000
5	Шрот соєвий	77 782	25 235	29 151	77 782 (2019)	25000-75000

Джерело: Річна інформація емітента ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод». URL: <https://mezpology.zp.ua/> (дата звернення: 30.11.2022)

Заходи розширення виробництва та ринків збуту ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод»: пошук нових каналів реалізації продукції; розширення географії реалізації продукції; стимулювання збуту.

Джерела сировини для заводу: Запорізька, Дніпропетровська, Херсонська, Луганська та Донецька області. Канали реалізації продукції та методи продажу -

прямі (від виробника до споживача без посередника) та непрямі (від виробника до посередника, від посередника до споживача).

Особливості стану розвитку галузі виробництва, в якій здійснює діяльність завод: олійно-жировий комплекс України є однією з найпотужніших складових харчової (переробної) промисловості України, на виробництво олії та тваринних жирів припадає до 5,3% усієї реалізованої промислової продукції, в тому числі на експорт спрямовується 71,7% виробленої олії. Виробництвом олії в Україні (дані Держстату за 2020 р.) займаються 1418 суб'єктів господарювання, з них 748 фізичні особи-підприємці [39] одиниць. При цьому, галузь характеризується досить високою концентрацією виробництва: понад 90% олії виробляють 25 спеціалізованих підприємств великої та середньої потужності.

Загальне виробництво (валовий збір) основних видів олійних культур в Україні у 2021 р. досягло 228 969 тис. ц. (з них соняшник – 163924,1 тис. ц, соя – 34932 тис. ц), а наявності вітчизняних потужностей більші, що дає змогу повністю переробити вирощений та зібраний урожай в Україні. Мінагропром України передбачає у майбутньому збільшення виробництва олійних культур до 15 млн тонн, у т.ч. сої - 5 млн тонн, ріпаку - 3 млн, соняшнику - залишити на рівні 7 млн тонн. Нарощування обсягів виробництва олійних культур передбачається за рахунок збільшення площ посіву під сою. Збільшення площ посіву під соняшником не передбачається.

Основними способами покращення стану ділової активності ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» є:

– підвищення рівня результативності маркетингових досліджень, спрямованих на прискорення реалізації продукції як до споживача, так і оптових посередників, переробних заводів (вивчення ринку олії та її наступної переробки, удосконалення асортименту і форм його просування, формування адекватної складеній на ринку цінової політики з урахуванням світових цін на соняшник, олію, сою, оптимізацію асортименту тощо);

- прискорення операційного та фінансового циклів за рахунок стимулювання збуту (рекламні кампанії, надання знижок, програми підтримки покупців тощо);
- домовленості з постачальниками про надання відстрочок або пролонгації платежу;
- оптимізація логістичних процесів з метою зниження витрат на транспортування, зберігання готової продукції, напівфабрикатів;
- зменшення тривалості виробничого циклу через інтенсифікації виробництва (використання інноваційних технологій, роботизація виробництва тощо);
- покращення матеріально-технічного забезпечення та іншого ресурсного забезпечення з метою безперервних поставок;
- прискорення процесів відвантаження продукції і оформлення супровідних розрахункових документів.

Отже, до критеріїв оптимального рівня ділової активності ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» доцільно віднести: чистий дохід від реалізації продукції на рівні не нижчому 2020 р. з коригуванням на індекс цін та валютних коливань, орієнтуватися краще на абсолютні показники реалізації продукції; забезпечення ліквідності на мінімальному з рекомендованих значень, дотримання рівня рентабельності на рівні не нижчому 2021 р. У 2021 р. рентабельність власного капіталу становила 8%, рентабельність активів – 4%. Для 2022 р. орієнтиром для забезпечення ділової активності має бути дотримання таких показників з урахуванням наявних зовнішніх ризиків; скорочення витрат та їх оптимізація за окремими напрямками. Результати аналізу Дібба-Сімкіна продукції визначають пріоритет у олії соняшниковій нерафінованій, олія соєва нерафінована, шроті соняшниковому. Пріоритетність втрачається у рафінованій продукції (олія соняшникова рафінована) та шроті соєвому.

3.2. Покращення стану ділової активності активів підприємства

Покращення стану ділової активності активів ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» необхідно проводити за самим проблемним напрямом – оборотність дебіторської заборгованості. Для підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю, результатом якої є зменшення розміру дебіторської заборгованості, команді фахівців, котрі займаються цим видом діяльності на підприємстві, на нашу думку, потрібно здійснити такі заходи:

- визначення ступеню ризику несплати по рахункам покупцями;
- збільшення кількості дебіторів з метою мінімізації втрат від несплати;
- ведення оперативного контролю за надходженням грошей на рахунки підприємства;
- аналіз платоспроможності та надійності потенційних дебіторів;
- визначення перспектив та необхідності застосування кредитної політики (формування кредиторської заборгованості для ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод») щодо окремих оптових покупців;
- ретроспективний аналіз структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства та планування підходів на майбутнє;
- своєчасне визначення розміру дебіторської заборгованості;
- ведення претензійної роботи;
- контроль за виконанням платіжних умов за договорами та припинення співпраці з дебіторами, порушниками платіжної дисципліни;
- своєчасне виявлення простроченої, безнадійної дебіторської заборгованості.

На наш погляд, з метою виправлення наявних деформацій у відносинах взаємних платежів між підприємством та іншими суб'єктами господарювання доцільно запроваджувати у процес управління дебіторською заборгованістю низки відповідних заходів, які матимуть відповідну цільову орієнтацію та враховуватимуть низку факторів (організаційні та фінансові можливості

підприємства-продавця, фінансову надійність підприємства покупця, ситуацію на ринку, специфіку діяльності, загальні галузеві та макроекономічні тенденції, зміни інституційного середовища тощо).

Таким чином, доцільно буде поділити зазначені вище заходи на три основні групи:

- 1) заходи, що гарантують підприємству розрахунок за товари та послуги суб'єктами ринку фінансових послуг;
- 2) заходи, спрямовані на забезпечення виконання зобов'язання покупцем;
- 3) заходи, спрямовані на самостійне повернення дебіторської заборгованості підприємством.

До першої групи варто відносити фінансові інструменти, з використанням яких підприємство-продавець частково або повною мірою перекладає ризик неповернення заборгованості на фінансові інституції або ж фінансова установа бере на себе зобов'язання забезпечити розрахунок із зазначеним суб'єктом господарювання. Всі заходи, котрі доцільно віднести до цієї групи, та їх характеристику представлено у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Управлінські заходи, щодо прискорення оборотності дебіторської заборгованості [40, с. 9]

Заходи	Характеристика
Акредитив	Розрахунок із продавцем здійснює банківська установа за дорученням покупця, за умови надання продавцем документів, що підтверджують передачу товарів або надання послуг.
Лізинг	Повну оплату товару здійснює лізингова компанія, а у покупця виникає дебіторська заборгованість перед лізинговою компанією
Банківський кредит	Згідно з договором про співробітництво між продавцем і комерційним банком банк надає покупцю цільовий кредит для придбання у продавця відповідного товару/послуги
Авальований вексель	Авальований вексель означає, що банк, який авальював вексель, гарантує його оплату, тобто є поручителем. У разі, коли векселедавець не оплачує вексель, векселедержатель може пред'явити вексель для оплати банку, який його авальював
Банківська гарантія	Банк бере на себе зобов'язання за дорученням і за рахунок покупця у разі несплати покупцем у строк платежів, які він мав здійснити, провести платежі за свій рахунок

Але варто зауважити, що запропоновані у табл. 3.4 заходи потребують додаткових витрат, оскільки є платними з позиції трансакційних витрат. Також вони потребують перевірки фінансового стану контрагента з боку фінансових інституцій щодо можливості виконання ним взятих на себе зобов'язань, а отже, можуть бути застосовані лише у співпраці з тими контрагентами, які відповідають критеріям вищезазначених інституцій.

До другої групи віднесемо заходи, спрямовані на забезпечення виконання зобов'язання покупцем. Вони спонукають покупця до виконання взятих на себе зобов'язань, оскільки їх виконання гарантується його майном або майном третьої особи – поручителя. Використання підприємством таких заходів дасть йому змогу відшкодувати свої збитки, отримані від виникнення простроченої дебіторської заборгованості, за рахунок стягнення обтяженого заставою майна боржника або за рахунок поручителя. Реалізація цих заходів потребує додаткових організаційних та фінансових витрат, пов'язаних із їх оформленням та реалізацією стягнутого майна, особливо якщо воно має низьку ліквідність.

До третьої групи варто віднести заходи, яких підприємству необхідно вживати для повернення сумнівної дебіторської заборгованості у разі її виникнення (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Управлінські заходи, спрямовані на самостійне повернення дебіторської заборгованості підприємством [40, с. 10]

Заходи	Характеристика
Факторинг	Фактор придбаває у продавця право вимоги у грошовій формі на дебіторську заборгованість покупців за відвантажені їм товари (виконані роботи, надані послуги) із прийняттям ризику виконання такої вимоги, а також приймання платежів.
Досудове вирішення спору	Вирішення повернення дебіторської заборгованості здійснюється шляхом переговорів між продавцем та покупцем, направлення вимог та претензій.
Судове вирішення спору	Звернення до суду з метою стягнення з боржника заборгованості.

До цих заходів підприємству необхідно звертатися у разі виникнення сумнівної дебіторської заборгованості задля її погашення або ж продажу її третій стороні - фактору.

Організація роботи з дебіторською заборгованістю зі впровадженням вищезазначених заходів, на наш погляд, дасть підприємству змогу бути більш конкурентним в умовах ринку та уникнути при цьому ризиків, пов'язаних із простроченням або неповерненням дебіторської заборгованості, забезпечити економічну безпеку у довгостроковій перспективі.

Формування та розробка заходів з покращення стану ділової активності у частині активів активністю потребує системного підходу, хоча головною проблемою залишається надмірний обсяг дебіторської заборгованості та, як наслідок, дефіцит грошових коштів та їх еквівалентів у балансі ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» 2021 р. У зв'язку з цим виникає потреба у досягненні синергетичного ефекту між складовими системи. Отже, для ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» важливо збільшити дохід від реалізації продукції та зменшити дебіторську заборгованість, оптимізувати запаси, збільшити грошові кошти та їх еквіваленти.

3.3. Шляхи зміцнення ділової активності підприємства у частині пасивів

Основними способами покращення стану ділової активності пасивів є ведення переговорів з постачальниками про надання відстрочок платежу та оптимізація кредиторської заборгованості.

Покращення стану ділової активності пасивів ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» передбачає врахування, що кредиторська заборгованість підприємства є джерелом тимчасового безоплатного залучення оборотних засобів інших суб'єктів ринкової економіки. Проте вона також є джерелом деяких фінансових ризиків для підприємства: протермінування погашення кредиторської заборгованості може мати негативні наслідки у формі

фінансових штрафних санкцій, накладених на підприємство відповідно до законодавчих документів (у випадку заборгованості за податками чи іншими обов'язковими платежами) чи згідно з умовами договірних відносин; збільшення обсягу кредиторської заборгованості призводить до зниження рівня фінансової незалежності підприємства та погіршує його економічну безпеку.

Отже, кредиторська заборгованість має як негативний, так і позитивний вплив на діяльність підприємства та його фінансово-майновий стан. Тому основна мета управління кредиторською заборгованістю підприємства – це не її уникнення, що є неможливим, а зведення її величини до оптимального рівня, який визначають особливості середовища функціонування підприємства, його фінансово-майновий стан та стратегія подальшого розвитку, а також досягнення балансу дебіторської та кредиторської заборгованостей і максимального рівня їхньої оборотності для забезпечення прибуткової діяльності підприємства.

Покращення стану оборотності кредиторської заборгованості повинно здійснюватися в ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» та відповідати чітко причинно-наслідковим зв'язкам між отриманими товарами, послугами та здійсненими розрахунками. Покращення стану оборотності кредиторської заборгованості характеризується такими вимогами та основними принципами:

- правильність вибору форми заборгованості для мінімізації відсоткових виплат у разі купівлі товарів та послуг;
- встановлення найбільш зручної форми банківського чи комерційного кредиту та його строку;
- недопущення формування простроченої кредиторської заборгованості, оскільки це призводить до втрати ділової репутації, іміджу підприємства.

Зміцнення ділової активності у частині пасивів може бути проведено двома основними варіантами: оптимізація кредиторської заборгованості та мінімізація кредиторської заборгованості.

Оптимізація кредиторської заборгованості – пошук нових підходів, за допомогою яких зміна кредиторської заборгованості зможе позитивно впливати на діяльність підприємства та становище на економічному ринку країни чи на

міжнародному рівні. На відміну від оптимізації мінімізація являє собою систему управління кредиторською заборгованістю, за якої наявна кредиторська заборгованість максимально зменшується або ж повністю погашається.

У разі ефективного управління кредиторською заборгованістю підприємства буде можливість ліквідувати негативні наслідки її наявності. Необхідно здійснювати прогноз загального розміру заборгованості відповідно до цілей та показників діяльності підприємства. Постійний контроль над кредиторською заборгованістю допоможе підвищити роботу фінансового сектору підприємства, а саме аналітичного обліку, для отримання точних строків надання та погашення кредитів.

Незважаючи на аналіз відповідності фактичних показників кредиторської заборгованості до планових (нормативних) показників, важливим кроком також є пошук причин відхилення. На цьому етапі виявляються такі невідповідності як у напрямі перевищення, так і недостачі та причини, а й розробити комплекс заходів, що допоможе довести кредиторську заборгованість планових (нормативних) рівнів.

На нашу думку, одним з основних способів управління кредиторською заборгованістю є розподіл заборгованості підприємства за термінами погашення. Поділ заборгованості на довготермінову та поточну необхідний для оцінювання ліквідності та платоспроможності підприємства. Крім того, групують поточну заборгованість за термінами її виникнення, найчастіше виділяючи такі «вікові групи»: до 6 місяців, 6-12 місяців, більше 1 року. Групування кредиторської заборгованості ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» наведено у табл. 3.6 за даними додатків до фінансової звітності підприємства з урахуванням планових показників у 2022 р. та можливості зменшення кредит та позик до 10 000 тис. грн, оскільки постійні кредити створюють додаткове фінансове навантаження на фінансові результати підприємства, торговельної кредиторської заборгованості на рівні 2021 р., інших зобов'язань на рівні 2020 р.

**Групування кредиторської заборгованості ПрАТ «Пологівський
олійноекстракційний завод», тис грн**

Вид кредиторської заборгованості	до 6 місяців	6-12 місяців	більше 1 року	Всього
1	2	3	4	5
Станом на 31.12.2019 р.				
Кредити та позики		386 334		386 334
Торговельна кредиторська заборгованість	14 049			14 049
Відсотки за кредитами та позиками	330			330
Інші зобов'язання		15 339		15 339
Станом на 31.12.2020 р.				
Кредити та позики		196 221	418 582	614 803
Торговельна кредиторська заборгованість	146 381			146 381
Відсотки за кредитами та позиками	222			222
Інші зобов'язання	10 773			10 773
Станом на 31.12.2021 р.				
Кредити та позики		213821		213821
Торговельна кредиторська заборгованість	20399			20399
Відсотки за кредитами та позиками	1224			1224
Інші зобов'язання	157752			157752
План на 2022 р.				
Кредити та позики		10000		10000
Торговельна кредиторська заборгованість	20399 (2021)			20399
Відсотки за кредитами та позиками	640			640
Інші зобов'язання	10 773 (2020)			10773

Джерело: Річна інформація емітента ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод».
URL: <https://mezpology.zp.ua/> (дата звернення: 30.11.2022)

Таке групування кредиторської заборгованості на «вікові групи»: до 6 місяців, 6-12 місяців, більше 1 року необхідне як для фінансового планування, так і для контролю, зокрема для своєчасного виявлення протермінованої (більше 1 року), сумнівної заборгованості та безнадійної заборгованості.

Форма запропонованої відомості будується так, щоб відобразити всі операції, які були здійснені підприємством із конкретним постачальником

(підрядником) протягом року (отримання товарно-матеріальних цінностей (послуг) за конкретною поставкою; отримання передплати за конкретну поставку; оплата заборгованості за раніше отриману поставку, ін.).

Зауважимо, що відомість розрахунків із постачальниками (підрядниками) ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» буде містити інформацію про: конкретну поставку товарно-матеріальних цінностей (послуг, у першу чергу, продукції сільськогосподарського виробництва – соняшник, соя, інші олійні культури); умови продажу товарно-матеріальних цінностей (у першу чергу, продукції сільськогосподарського виробництва – соняшник, соя, інші олійні культури), а саме форму договору, згідно з яким здійснюється поставка, його номер та дату укладання; передплату; фактичну заборгованість; заборгованість за попередні поставки; дату та суму погашення заборгованості за конкретною поставкою; залишок несплаченої та наявності простроченої заборгованості певному постачальнику; інші умови щодо розрахунків із постачальниками (підрядниками).

Дана аналітична відомість розрахунків із постачальниками та підрядниками заповнюється на базі таких первинних документів, як: договір купівлі-продажу; платіжне доручення або платіжна вимога-доручення; акт приймання-передачі; накладна чи рахунок-фактура; авансовий звіт тощо.

Відповідальність за ведення цієї відомості та прийняття рішень щодо розрахунків із постачальниками та підрядниками слід покласти на заступника головного бухгалтера ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» чи окремого бухгалтера, який буде займатися виключно контролем і оформленням даного документа.

Розроблений аналітичний документ доцільно вести протягом року, після чого він закривається та передається до архіву, де строк його збереження становить три роки. Залишки ж переносяться до новоствореного документу наступного звітнього періоду.

Отже, важливою частиною управління діловою активністю у частині пасивів є застосування заходів, а саме таких:

- обґрунтування можливості виникнення кредиторської заборгованості;
- оптимальне визначення політики надання кредиту для різних груп постачальників і видів продукції;
- обов'язковий контроль розрахунків із кредиторами за відстрочену або прострочену заборгованість та вивчення причин недотримання договірної дисципліни;
- своєчасне визначення прийомів прискорення обігу оборотних активів і зменшення безнадійних боргів;
- забезпечення умов продажів, що гарантують надходження грошових коштів;
- прогноз надходжень грошових коштів від кредиторів.

Якщо будуть дотримуватися всі ці заходи і підприємство буде приділяти належну увагу кредиторській заборгованості за товари, роботи і послуги, а особливо поліпшенню й удосконаленню її обліку, це буде позитивно відобразатися на діяльності підприємства у цілому.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснена оцінка ділової активності підприємства та обґрунтовано напрями її підвищення. За результатами проведеного дослідження зроблено наступні висновки:

1. Узагальнено сутність ділової активності підприємства за працями вчених. Ділову активність розуміємо як комплексну характеристику підприємства, яка відображає активність його діяльності в напрямі мобілізації наявних ресурсів підприємства, що спрямована на забезпечення позитивної динаміки його розвитку і досягнення поставлених цілей. Класифікаційними ознаками визначено масштаб охоплення, зміст оцінюваних об'єктів, стадії життєвого циклу підприємства, ступінь відношення до суб'єкта господарювання, сфера діяльності, часовий аспект, горизонт планування, ступень реальності, спрямованість та рівень активності.

2. Досліджено методику здійснення оцінки ділової активності підприємства з визначенням основних груп показників: показники ділової активності за активами підприємства (коефіцієнт загальної оборотності активів з показником періоду одного обороту активів, коефіцієнт оборотності оборотних активів з показником періоду одного обороту оборотних активів, коефіцієнт оборотності запасів з показником періоду одного обороту запасів, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості з показником періоду одного обороту дебіторської заборгованості), показники ділової активності за пасивами підприємства (коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості з показником періоду одного обороту кредиторської заборгованості, коефіцієнт оборотності власного та робочого капіталу та період їх окупності), показники тривалості операційного і фінансового циклів підприємства.

3. Узагальнено фактори впливу на ділову активність підприємства з поділом на внутрішні фактори (управлінські фактори, які реалізуються через принципи діяльності та рівень якості фінансового менеджменту на підприємстві, ділова

репутація, маркетингова стратегія, інноваційна культура, фінансові, інвестиційні та виробничі фактори) та зовнішні фактори (взаємодія з постачальниками та споживачами, особливості податкового законодавства, темп інфляції, загальна економічна ситуація та політична ситуація в країні тощо).

4. Визначено фінансово-економічну характеристику ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» як підприємства з виробництво олії та тваринних жирів (основний вид діяльності підприємства). Підприємство реалізує олію соняшникову фасовану як під власними торгівельними марками «Славія» та «Смачна крапля», так «Private Label» для провідних торгових мереж і великих дистриб'юторських компаній. Основні ринки збуту продукції – країни Європи, Азії, Африки. Основні ризики діяльності ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод»: ризик зростання виробництва аналогічної продукції конкурентами та втрата частини ринку збуту; податкові ризики, пов'язані з посиленням податкового тиску та змінами податкового адміністрування; ризик відсутності сировини на ринку та структурних змін агропромислового сектору; політичні ризики, пов'язані з нестабільністю політичної ситуації; валютні ризики, пов'язані з коливанням курсу долара США, євро, валютними обмеженням для підприємств; ризик підвищення цін на сировину, пальне, енергоносії; ризик зниження світових та українських цін на вироблену продукцію; ризик підвищення процентної ставки, ризик втрати ліквідності.

5. Проведено оцінку фінансового стану ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» та покращилися показники за напрямками: основні засоби, дебіторська заборгованість, довгострокові фінансові інвестиції, власний капітал, нерозподілений прибуток, довгострокові зобов'язання і забезпечення, чистий прибуток (збиток), зменшення: активи, запаси, грошові кошти та їх еквіваленти, поточні зобов'язання і забезпечення, чистий дохід від реалізації продукції. Недоліками діяльності підприємства та його фінансового стану був низький рівень коефіцієнтів ліквідності та фінансової стійкості через відсутність власного оборотного капіталу.

6. Оцінено ділової активності, яка в розрізі активів зменшилася, оскільки зменшилися показники оборотності активів (загального капіталу), оборотних засобів, запасів, дебіторської заборгованості та збільшилася тривалість одного обороту відповідних активів. Ділова активність розрізі пасивів також зменшилася за показниками оборотності власного капіталу, інвестованого капіталу, робочого капіталу. Операційний цикл на ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» тривав найменше 96 днів, проте через зменшення чистого доходу від реалізації продукції збільшився, збільшився і фінансовий цикл підприємства.

7. Обґрунтовано напрями підвищення ділової активності та визначено критерії оптимального рівня ділової активності ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод»: чистий дохід від реалізації продукції та послуг утримувати на рівні не нижчому 2020 р. та у разі збереження економічної активності забезпечити зростання на рівні індексу цін та валютних коливань, орієнтуватися краще на абсолютні показники реалізації продукції; забезпечення ліквідності та платоспроможності на мінімальному з рекомендованих значень, дотримання встановленого рівня рентабельності що дозволить сформувати чистий прибуток та ефективність діяльності підприємства. Результати аналізу Дібба-Сімкіна продукції визначають пріоритет у олії соняшниковій нерафінованій, олія соєва нерафінована, шроті соняшниковому. Пріоритетність втрачається у рафінованій продукції (олія соняшникова рафінована) та шроті соєвому.

8. Розроблено напрями покращення стану ділової активності активів підприємства на основі системного підходу, хоча головною проблемою залишається надмірний обсяг дебіторської заборгованості та, як наслідок, дефіцит грошових коштів та їх еквівалентів у балансі. Для ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» важливо збільшити дохід від реалізації продукції та зменшити дебіторську заборгованість, оптимізувати запаси, збільшити грошові кошти та їх еквіваленти.

9. Розроблено шляхи зміцнення ділової активності у частині пасивів: обґрунтовувати можливості виникнення кредиторської заборгованості; оптимально визначати політику надання кредиту для різних груп постачальників і

видів продукції; контролювати розрахунки із кредиторами за відстрочену або прострочену заборгованість та вивчати причини недотримання платіжної дисципліни; забезпечувати умови продажів, що гарантують надходження грошових коштів; прогнозувати надходження грошових коштів від кредиторів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Масюк Ю. В., Качур В. С. Економічна сутність ділової активності підприємств та підходи до її оцінки. *Ефективна економіка*. 2019. № 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_10_25
2. Буздиган М. О. Класифікація факторів, що визначають ділову активність підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2017. Вип. 24(1). С. 88-92.
3. Волохова, М. П. Фінансово-економічні важелі та стимули в забезпеченні ділової активності малих підприємств : монографія. О. : ОНЕУ, 2012. 206 с.
4. Бурий С. А., Мукомела-Михалець В. О. Управління діловою активністю машинобудівних підприємств : монографія. Хмельницький : ХНУ, 2014. 183 с.
5. Пугачова М. В., Парфенцева Н. О., Гончар О. В. Статистичний моніторинг ділової активності підприємств : підруч. для студ. вищ. навч. закл. К. : НАСОА, 2011. 465 с.
6. Ділова активність підприємства: сутність та методика аналізу : монографія / [Н. Б. Кащена та ін.]. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2016. 195 с.
7. Куриленко Т.П. Теоретичні аспекти визначення ділової активності. URL: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu/Ekon/2009_6/6.pdf. (дата звернення: 30.09.2022).
8. Соловей Н. В., Гудима В. Ю. Аналіз ділової активності підприємства як основа підвищення ефективності його діяльності. *Молодий вчений*. 2019. № 1(1). С. 247-249.
9. Польова Т.В. Ділова активність як комплексна економічна категорія та теоретичні аспекти її аналізу. Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу у контексті євроінтеграції: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 26 травня 2016 р. Херсон : Грінь Д.С., 2016. С. 403–406.

10. Воронко Р. М., Воронко О. С. Аналіз ділової активності в системі управління розвитком підприємства. *Підприємництво і торгівля*. 2018. Вип. 23. С. 64-69.
11. Буздиган М. Сутність ділової активності у системі понять економіки підприємства. *Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]*. 2017. № 3. С. 16-29.
12. Мелень О. В., Жадан Т. А., Афоніна Т. С. Ділова активність підприємств готельного господарства як показник їх стійкості та конкурентоздатності. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 46, ч. 1. С. 104-107.
13. Дончак Л.Г., Ціхановська О.М. Ділова активність підприємства та шляхи її зміцнення. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск № 10. С. 250–255.
14. Корнєва Н. О., Павлюк Є. Д. Моделювання впливу податкової політики на ділову активність ПАТ "Первомайський молочноконсервний комбінат". *Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка*. 2020. Т. 25, Вип. 4. С. 85-89
15. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. / За заг. ред. Школьник І. О. [І. О. Школьник, І. М. Боярко, О. В. Дейнека та ін.] К.: «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.
16. Коляденко І.І., Кавтиш О.П. Аналіз ділової активності підприємства. Сучасні проблеми економіки і підприємництво. *Економічне управління підприємством*. 2017. Вип. 20. С. 251–254
17. Хома І.Б., Матвійчук В.С. Важливість показників оборотності в системі забезпечення ділової активності підприємств. *Науковий Вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2020. Випуск 37. С. 90-94.
18. Савенко В.І., Нестеренко І.С., Савенко С.С., Орлик Ю.В. Оцінка ділової активності будівельної фірми. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*. 2020. № 46. С. 163-175.
19. Череп О.Г., Глушенко Ю.М. Управління діловою активністю аграрно-промислових підприємств. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. 2018. № 4. С. 41—46.

20. Кондратенко Н. О., Великих К. О. Фінансовий аналіз: конспект лекцій для студентів бакалаврату усіх форм навчання спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. Бекетова, 2020. – 166 с.

21. Зиз Д. О. Аналіз та оцінка ділової активності підприємств машинобудування як основа підвищення ефективності їх діяльності. *Бізнес Інформ*. 2020. №11. С. 230–240.

22. Гресик В.В., Цюпка А.Б., Щігель Ю.М. Методичні аспекти ділової активності підприємства. *Економіка і управління*. 2019. №3 С. 36-43.

23. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 302 с.

24. Багацька К.В., Говорушко Т.А., Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: Підручник. К., 2014. 320 с.

25. Приймак С.В. Фінансовий аналіз. Практикум. Львів, 2021. 264 с.

26. Воробець Н., Корбутяк А. Ділова активність підприємства – основа його інвестиційної привабливості. *Молодий вчений*. 2018. 11 (63), 1086-1090.

27. Руденко Є.М. Застосування «золотого правила економіки» для оцінки ділової активності сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2014. № 16. С. 42-49.

28. Кіндрацька Г.І., Кулиняк Ю.І. Ділова активність українських підприємств: рівні та основні фактори впливу. *Видавництво Львівської політехніки*. 2017. №873 (5). С. 50-59.

29. Пологівський олійноекстракційний завод. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/00384147/

30. Акціонерам Пологівський олійноекстракційний завод. URL: <https://mezpology.zp.ua/>

31. Спіфанова І. Ю., Джеджула В. В. Фінансовий аналіз та звітність : електронний практикум комбінованого (локального та мережного). 2-ге вид., доп. Вінниця : ВНТУ, 2022. 144 с.

32. Трифонова О. В., Баранець Г. В. До питання про циклічність ділової активності промислових підприємств. *Економічний вісник*. 2020. №4. С. 133-145
33. Мешкова Н. Удосконалення управління діловою активністю промислового підприємства. *Схід*. 2013. № 3. С. 39-44.
34. Годящев М. О. Організаційна складова управління діловою активністю підприємств: сутність та інструменти. *Управління проектами та розвиток виробництва*. 2017. №2(62). С. 14-23.
35. Макроекономічний прогноз: якою буде економіка України у 2023 році. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/makroekonomichniy-prognoz-yakoju-bude-ekonomika-ukrajini-u-2023-roci-12095712.html>
36. Романченко Н. В., Кузнецова К. В. Управління продуктивним портфелем компаній на ринку фешн-ритейлу. *Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути Економічні науки*. С. 51-59
37. Притиченко Т. І., Лях І. С. Практичні аспекти розробки структури товарного портфеля підприємства. *Бізнес Інформ*. 2015. № 10. С. 256-265.
38. Круглова О. А., Кетова Т. Б. Оцінка перспектив розвитку власних торгових марок підприємства торгівлі. *Бізнес Інформ*. 2021. № 1. С. 190-198.
39. Кількість діючих суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у розрізі регіонів (2014–2020). URL: <https://ukrstat.gov.ua/>
40. Васечко Л. І. Напрями вдосконалення ефективності ділової активності підприємства. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2021. №2(8). С. 9.

ДОДАТКИ

Додаток А

Підприємство <u>Приватне акціонерне товариство "Пологівський олійноекстракційний завод"</u> Територія <u>ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСТЬ</u> Організаційно-правова форма господарювання <u>АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО</u> Вид економічної діяльності <u>ВИРОБНИЦТВО ОЛІЇ ТА ТВАРИННИХ ЖИРІВ</u> Середня кількість працівників <u>817</u> Одиниця виміру : тис. грн. Адреса <u>70600 Запорізька область Пологівський р-н м. Пологи вул. Ломоносова, 36, т.06165 2-37-22</u>	Дата (рік, місяць, число)	Коди		
	за ЄДРПОУ	2020	01	01
	за КОАТУУ	00384147		
	за КОПФГ	2324210100		
	за КВЕД	230		
		10.41		

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на "31" грудня 2019 р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	--	--
первісна вартість	1001	--	--
накопичена амортизація	1002	--	--
Незавершені капітальні інвестиції	1005	38595	26173
Основні засоби	1010	901491	927057
первісна вартість	1011	901491	956959
знос	1012	--	29902
Інвестиційна нерухомість	1015	--	--
Довгострокові біологічні активи	1020	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	--	--
інші фінансові інвестиції	1035	46868	21352
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	--	--
Відстрочені податкові активи	1045	--	--
Інші необоротні активи	1090	--	--
Усього за розділом I	1095	986954	974582
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	627198	548856
Виробничі запаси	1101	366976	294777
Незавершене виробництво	1102	6592	8143
Готова продукція	1103	252724	242233
Товари	1104	906	3703
Поточні біологічні активи	1110	--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	85904	140811
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	41640	14551
з бюджетом	1135	196701	143344

у тому числі з податку на прибуток	1136	1700	--
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	--	--
Поточні фінансові інвестиції	1160	--	--
Гроші та їх еквіваленти	1165	33276	82764
Готівка	1166	8	7
Рахунки в банках	1167	33268	82757
Витрати майбутніх періодів	1170	--	--
Інші оборотні активи	1190	18190	55600
Усього за розділом II	1195	1002909	985926
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	--	--
Баланс	1300	1989863	1960508

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	15516	15516
Капітал у дооцінках	1405	615698	608136
Додатковий капітал	1410	21091	21091
Емісійний дохід	1411	223	223
Резервний капітал	1415	3879	3879
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	207976	255729
Неоплачений капітал	1425	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--
Усього за розділом I	1495	864160	904351
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	127099	122784
Довгострокові кредити банків	1510	--	--
Інші довгострокові зобов'язання	1515	--	--
Довгострокові забезпечення	1520	--	--
Цільове фінансування	1525	--	--
Усього за розділом II	1595	127099	122784
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	434617	386334
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	--	--
товари, роботи, послуги	1615	8163	14049
розрахунками з бюджетом	1620	1172	5859
у тому числі з податку на прибуток	1621	141	4335
розрахунками зі страхування	1625	599	980
розрахунками з оплати праці	1630	2958	3766
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	531613	496949
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	106	89
Поточні забезпечення	1660	7195	9762
Доходи майбутніх періодів	1665	--	--
Інші поточні зобов'язання	1690	12181	15585
Усього за розділом III	1695	998604	933373
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--
Баланс	1900	1989863	1960508

Голова Правління

(підпис)

Крилов Денис Валерійович

Головний бухгалтер

(підпис)

Колісник Наталія Анатоліївна

Підприємство Приватне акціонерне товариство "Пологівський олійноекстракційний завод"

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

Коди		
2020	01	01
00384147		

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік**

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3309883	3162032
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2896909)	(2902676)
Валовий: прибуток	2090	412974	259356
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	17969	31487
Адміністративні витрати	2130	(85623)	(65496)
Витрати на збут	2150	(258722)	(201701)
Інші операційні витрати	2180	(44887)	(69869)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	41711	--
збиток	2195	(--)	(46223)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	2189	2664
Інші доходи	2240	21622	2379
Фінансові витрати	2250	(11456)	(17230)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(--)	(--)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	54066	--
збиток	2295	(--)	(58410)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-13875	-2112
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	--	--
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	40191	--
збиток	2355	(--)	(60522)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	--	750851
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	--	--
Накопичені курсові різниці	2410	--	--
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	--	--
Інший сукупний дохід	2445	--	--
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	--	750851
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	--	135153

Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	--	615698
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	40191	555176

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	2554727	2761746
Витрати на оплату праці	2505	117169	87863
Відрахування на соціальні заходи	2510	24698	18676
Амортизація	2515	31081	19619
Інші операційні витрати	2520	373365	287398
Разом	2550	3101040	3175302

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	486400	486400
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	486400	486400
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	82.62952300	(124.42845000)
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	82.62952300	(124.42845000)
Дивіденди на одну просту акцію	2650	--	--

Голова Правління

(підпис)

Крилов Денис Валерійович

Головний бухгалтер

(підпис)

Колісник Наталія Анатоліївна

Додаток Б

Підприємство Приватне акціонерне товариство "Пологівський олійноекстракційний завод"
 Територія ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСТЬ
 Організаційно-правова форма господарювання АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
 Вид економічної діяльності ВИРОБНИЦТВО ОЛІЇ ТА ТВАРИННИХ ЖИРІВ

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

за КОАТУУ

за КОПФГ

за КВЕД

Коди		
2021	01	01
00384147		
2324210100		
230		
10.41		

Середня кількість працівників 861

Одиниця виміру : тис. грн.

Адреса 70600 Запорізька область Пологівський р-н м. Пологи вул. Ломоносова, 36, т.06165 2-37-22

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на "31" грудня 2020 р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	--	--
первісна вартість	1001	--	--
накопичена амортизація	1002	--	--
Незавершені капітальні інвестиції	1005	26173	98812
Основні засоби	1010	927057	981955
первісна вартість	1011	1739535	1826710
знос	1012	812478	844755
Інвестиційна нерухомість	1015	--	--
Довгострокові біологічні активи	1020	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	--	--
інші фінансові інвестиції	1035	21352	31662
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	--	--
Відстрочені податкові активи	1045	--	--
Інші необоротні активи	1090	--	--
Усього за розділом I	1095	974582	1112429
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	548856	985612
Виробничі запаси	1101	294777	675436
Незавершене виробництво	1102	8143	10714
Готова продукція	1103	242233	299176
Товари	1104	3703	286
Поточні біологічні активи	1110	--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	140811	16923
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	14551	6886
з бюджетом	1135	143344	245330
у тому числі з податку на прибуток	1136	--	--
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	--	340

Поточні фінансові інвестиції	1160	--	--
Гроші та їх еквіваленти	1165	82764	26781
Витрати майбутніх періодів	1170	--	--
Інші оборотні активи	1190	55600	49400
Усього за розділом II	1195	985926	1331272
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	--	--
Баланс	1300	1960508	2443701

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	15516	15516
Капітал у дооцінках	1405	608136	615255
Додатковий капітал	1410	21091	--
Емісійний дохід	1411	223	--
Резервний капітал	1415	3879	3879
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	255729	363170
Неоплачений капітал	1425	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--
Усього за розділом I	1495	904351	997820
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	122784	131042
Довгострокові кредити банків	1510	--	--
Інші довгострокові зобов'язання	1515	--	--
Довгострокові забезпечення	1520	--	--
Цільове фінансування	1525	--	--
Усього за розділом II	1595	122784	131042
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	386334	619668
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	--	--
товари, роботи, послуги	1615	14049	146381
розрахунками з бюджетом	1620	5859	18887
у тому числі з податку на прибуток	1621	4335	16286
розрахунками зі страхування	1625	980	1698
розрахунками з оплати праці	1630	3766	6380
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	496949	502885
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	89	98
Поточні забезпечення	1660	9762	7748
Доходи майбутніх періодів	1665	--	--
Інші поточні зобов'язання	1690	15585	11094
Усього за розділом III	1695	933373	1314839
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--
Баланс	1900	1960508	2443701

Голова Правління

_____ (підпис)

Крилов Денис Валерійович

Головний бухгалтер

_____ (підпис)

Колісник Наталія Анатоліївна

Підприємство Приватне акціонерне товариство "Пологівський олійноекстракційний завод"

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

Коди		
2021	01	01
00384147		

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік**

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4003448	3309883
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3558573)	(2896909)
Валовий: прибуток	2090	444875	412974
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	49549	17969
Адміністративні витрати	2130	(85512)	(85623)
Витрати на збут	2150	(247666)	(258722)
Інші операційні витрати	2180	(41170)	(44887)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	120076	41711
збиток	2195	(--)	(--)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	2094	2189
Інші доходи	2240	--	21622
Фінансові витрати	2250	(12672)	(11456)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(42442)	(--)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	67056	54066
збиток	2295	(--)	(--)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-18964	-13875
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	--	--
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	48092	40191
збиток	2355	(--)	(--)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	45377	--
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	--	--
Накопичені курсові різниці	2410	--	--
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та	2415	--	--

спільних підприємств			
Інший сукупний дохід	2445	--	--
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	45377	--
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	--	--
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	45377	--
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	93469	40191

ІІІ. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3483319	2554727
Витрати на оплату праці	2505	131820	117169
Відрахування на соціальні заходи	2510	28178	24698
Амортизація	2515	38404	31081
Інші операційні витрати	2520	341619	373365
Разом	2550	4023340	3101040

ІV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	486400	486400
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	486400	486400
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	98.87336000	82.62952000
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	98.87336000	82.62952000
Дивіденди на одну просту акцію	2650	--	--

Голова Правління

(підпис)

Крилов Денис Валерійович

Головний бухгалтер

(підпис)

Колісник Наталія Анатоліївна

Додаток В

Підприємство <u>Приватне акціонерне товариство "Пологівський олійноекстракційний завод"</u> Територія <u>ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСТЬ</u> Організаційно-правова форма господарювання <u>АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО</u> Вид економічної діяльності <u>ВИРОБНИЦТВО ОЛІЇ ТА ТВАРИННИХ ЖИРІВ</u> Середня кількість працівників <u>861</u> Одиниця виміру : тис. грн. Адреса <u>70600 м. Пологи вул. Ломоносова, 36, т.06165 2-37-22</u>	Дата (рік, місяць, число)	Коди		
	за ЄДРПОУ	2021	10	01
		00384147		
	за КОАТУУ	2324210100		
	за КОПФГ	230		
	за КВЕД	10.41		

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 2021 р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи	1000	--	--
Нематеріальні активи			
первісна вартість	1001	--	--
накопичена амортизація	1002	--	--
Незавершені капітальні інвестиції	1005	98812	54689
Основні засоби	1010	981955	1073004
первісна вартість	1011	1826710	1937342
знос	1012	844755	864338
Інвестиційна нерухомість	1015	--	--
Довгострокові біологічні активи	1020	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	--	--
інші фінансові інвестиції	1035	31662	80348
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	--	--
Відстрочені податкові активи	1045	--	--
Інші необоротні активи	1090	--	--
Усього за розділом I	1095	1112429	1208041
II. Оборотні активи	1100	985612	160630
Запаси			
Виробничі запаси	1101	675436	78846
Незавершене виробництво	1102	10714	16673
Готова продукція	1103	299176	64039
Товари	1104	286	1072
Поточні біологічні активи	1110	--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	16923	248020
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	6886	48048
з бюджетом	1135	245330	24433
у тому числі з податку на прибуток	1136	--	--
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	340	22834
Поточні фінансові інвестиції	1160	--	--

Гроші та їх еквіваленти	1165	26781	13814
Готівка	1166	4	7
Рахунки в банках	1167	26777	13807
Витрати майбутніх періодів	1170	--	--
Інші оборотні активи	1190	49400	29097
Усього за розділом II	1195	1331272	546876
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	--	--
Баланс	1300	2443701	1754917

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	15516	15516
Капітал у дооцінках	1405	615255	615255
Додатковий капітал	1410	--	--
Резервний капітал	1415	3879	3879
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	363170	446548
Неоплачений капітал	1425	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--
Усього за розділом I	1495	997820	1081198
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	131042	131042
Довгострокові кредити банків	1510	--	--
Інші довгострокові зобов'язання	1515	--	--
Довгострокові забезпечення	1520	--	--
Цільове фінансування	1525	--	--
Усього за розділом II	1595	131042	131042
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	619668	213821
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	--	--
товари, роботи, послуги	1615	146381	20399
розрахунками з бюджетом	1620	18887	1878
у тому числі з податку на прибуток	1621	16286	--
розрахунками зі страхування	1625	1698	1603
розрахунками з оплати праці	1630	6380	6464
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	502885	278930
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	98	92
Поточні забезпечення	1660	7748	8685
Доходи майбутніх періодів	1665	--	--
Інші поточні зобов'язання	1690	11094	10805
Усього за розділом III	1695	1314839	542677
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--
Баланс	1900	2443701	1754917

Голова Правління

(підпис)

Крилов Денис Валерійович

Головний бухгалтер

(підпис)

Колісник Наталія Анатоліївна

Підприємство Приватне акціонерне товариство "Пологівський олійноекстракційний завод"

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

Коди		
2021	10	01
00384147		

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2021 року**

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2552375	2569726
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2240047)	(2378591)
Валовий: прибуток	2090	312328	191135
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	18526	8280
Адміністративні витрати	2130	(75479)	(62577)
Витрати на збут	2150	(125437)	(190499)
Інші операційні витрати	2180	(21116)	(19353)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	108822	--
збиток	2195	(--)	(73014)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	347	1961
Інші доходи	2240	24642	--
Фінансові витрати	2250	(14463)	(7495)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(810)	(42005)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	118538	--
збиток	2295	(--)	(120553)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-35007	-1511
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	--	--
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	--	--
збиток	2355	(--)	(122064)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	--	--
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	--	--
Накопичені курсові різниці	2410	--	--
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	--	--
Інший сукупний дохід	2445	--	--
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	--	--
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	--	--

Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	--	--
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	83531	-122064

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1638162	2337343
Витрати на оплату праці	2505	119724	93175
Відрахування на соціальні заходи	2510	25761	19831
Амортизація	2515	25653	27312
Інші операційні витрати	2520	195157	240610
Разом	2550	2004457	2718271

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	486400	486400
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	486400	486400
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	171.73314140	(-98.87336000)
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	171.73314140	(-98.87336000)
Дивіденди на одну просту акцію	2650	--	--

Голова Правління

(підпис)

Крилов Денис Валерійович

Головний бухгалтер

(підпис)

Колісник Наталія Анатоліївна

Додаток Г

**Інформація про зобов'язання та забезпечення емітента
ПрАТ «Пологівський олійноекстракційний завод»**

Види зобов'язань	Дата виникнення	Непогашена частина боргу (тис.грн.)	Відсоток за користування коштами (відсоток річних)	Дата погашення
Кредити банку, у тому числі :	X	213821.00	X	X
Короткостроковий кредит	14.09.2017	14300.00	3.000	31.01.2022
Короткостроковий кредит	26.09.2017	9438.00	3.000	31.01.2022
Короткостроковий кредит	10.08.2016	163374.00	3.140	29.08.2025
Короткостроковий кредит	23.10.2020	21261.00	5.250	13.10.2023
Короткостроковий кредит	23.10.2020	190.00	6.340	22.10.2021
Короткостроковий кредит	24.03.2021	1164.00	3.600	23.03.2022
Короткостроковий кредит	09.06.2021	1784.00	5.400	08.06.2022
Короткостроковий кредит	23.03.2020	792.00	7.990	22.07.2022
Короткостроковий кредит	23.03.2020	308.00	6.490	22.09.2022
Короткостроковий кредит	23.03.2020	337.00	13.900	22.09.2022
Короткостроковий кредит	23.03.2020	305.00	11.900	21.06.2023
Короткостроковий кредит	23.03.2020	568.00	6.490	21.06.2023
Зобов'язання за цінними паперами	X	0.00	X	X
у тому числі за облігаціями (за кожним випуском) :	X	0.00	X	X
за іпотечними цінними паперами (за кожним власним випуском):	X	0.00	X	X
за сертифікатами ФОН (за кожним власним випуском):	X	0.00	X	X
За вексями (всього)	X	0.00	X	X
за іншими цінними паперами (у тому числі за похідними цінними паперами) (за кожним видом):	X	0.00	X	X
За фінансовими інвестиціями в корпоративні права (за кожним видом):	X	0.00	X	X
Податкові зобов'язання	X	131042.00	X	X
Фінансова допомога на зворотній основі	X	0.00	X	X
Інші зобов'язання та забезпечення	X	328856.00	X	X
Усього зобов'язань та забезпечень	X	673719.00	X	X
Опис	По кредиту від 10.08.2016 застовується плаваюча ввідстоково ставка 3М LIBOR+3% річних.			